

บทที่ 2

การกำหนดโทษปรับแบบระบบวันปรับ

ระบบวันปรับเป็นการลงโทษปรับในรูปแบบใหม่ในต่างประเทศที่ได้พัฒนาเพื่อแก้ปัญหาข้อบกพร่องของระบบปรับแบบตายตัวที่ใช้มาแต่เดิมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้โทษปรับและให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของทฤษฎีการลงโทษปรับอย่างแท้จริง การใช้ระบบวันปรับในต่างประเทศนั้นเป็นที่ยอมรับว่าเป็นระบบที่เหมาะสมและให้ความยุติธรรมกว่าระบบการปรับแบบตายตัวที่ใช้มาแต่เดิมโดยมุ่งให้ลงโทษปรับตามสถานภาพทางการเงินที่แท้จริงผู้กระทำความผิดแต่ละราย เนื่องจากโทษปรับแบบตายตัวที่ใช้อยู่เดิมโดยทั่วไปนั้น การกำหนดโทษมักคำนึงถึงแต่เพียงความหนักเบาของภัยอันตรายความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำซึ่งในความเป็นจริงการกำหนดโทษเช่นนั้นผลของโทษอาจจะไม่ส่งผลกระทบต่อฐานะทางเศรษฐกิจหรืออาจกระทบเกินความจำเป็นต่อผู้กระทำความผิดที่มีฐานะแตกต่างกันซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดความไม่เสมอภาคในผลร้ายของการลงโทษและไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษอย่างแท้จริง ในขณะที่การลงโทษปรับในระบบวันปรับนั้นการคำนึงถึงความสามารถในการจ่ายค่าปรับของผู้กระทำความผิดแต่ละรายย่อมก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้มากกว่า

2.1 ความหมายของการกำหนดโทษแบบระบบวันปรับ (DAY-FINE SYSTEM)

ความหมายของคำว่า "ระบบวันปรับ" (DAY-FINE SYSTEM) หมายถึงระบบการลงโทษปรับที่ไม่กำหนดแน่นอนตายตัวโดยอัตราค่าปรับจะกำหนดจากปัจจัย 2 ประการ ได้แก่ ปริมาณเงินซึ่งจะแปรตามสภาพเศรษฐกิจของผู้ต้องโทษปรับโดยคิดคำนวณจากรายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษแต่ละรายและปริมาณวันปรับซึ่งกำหนดตามความหนักเบาของความผิดที่ได้กระทำ¹ โดยมีหลักการสำคัญว่า ผู้กระทำความผิด

---

*เนื่องจาก Day-Fine System ไม่เคยมีการนำมาใช้ในประเทศไทยจึงไม่มีการบัญญัติศัพท์ไว้เฉพาะ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้เสนอให้ใช้คำว่า "ระบบวันปรับ"

¹ วีรพล ปานะบุตร, "โทษปรับในสวีเดน," วารสารอัยการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 14 (กุมภาพันธ์ 2522): หน้า 28

แต่ละคนย่อมมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่เท่าเทียมกัน การลงโทษปรับที่มีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดเป็นเกณฑ์ในการกำหนดอัตราโทษ ดังนั้นความหนักเบาของอัตราโทษในระบบนี้จึงพึงลงไปปริมาณวันเป็นสำคัญ

สูตรการคิดค่าปรับคือ ปริมาณวันปรับ X รายได้ต่อวัน = อัตราค่าปรับ

ตัวอย่างเช่น นาย ก ต้องโทษปรับในความผิดฐานลักทรัพย์ มีอัตราโทษปรับซึ่งกำหนดเป็นจำนวนปริมาณวันปรับ 10 วันปรับตามความหนักเบาความผิดที่ได้กระทำ และคำนวณค่าปรับต่อวันซึ่งแปรสภาพทางเศรษฐกิจของผู้ต้องโทษปรับแต่ละราย² นาย ก มีรายได้วันละ 500 บาท ดังนั้น นาย ก ต้องชำระค่าปรับเป็นจำนวน 5,000 บาท

คำว่า "ระบบวันปรับ" อาจมีความคล้ายคลึงในการบัญญัติศัพท์กับ "การปรับรายวัน" ซึ่งเป็นการปรับรูปแบบหนึ่งของการปรับแบบตายตัว แต่ทั้งสองระบบนั้นมีความแตกต่างกันทั้งในความหมายและวิธีการ ความหมายของระบบวันปรับดังที่อธิบายข้างต้นนั้นเป็นการปรับโดยมีวิธีการกำหนดอัตราค่าปรับแบบไม่ตายตัวโดยกำหนดจากปัจจัย 2 ประการของผู้กระทำความผิดคือรายได้ต่อวันและปริมาณวันปรับ แต่ในการปรับรายวันนั้นหรืออาจปรับเป็นรายเดือนหรือรายปีดังกล่าวนั้นเป็นการปรับแบบตายตัวซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับที่แน่นอนในฐานความผิดนั้นๆ จำนวนหนึ่ง และกำหนดค่าปรับอีกจำนวนหนึ่งหากมีการกระทำผิดต่อเนื่องจนกว่าจะยุติการกระทำ³ เช่น

- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535 กำหนดอัตราโทษปรับ ในกรณีที่มีการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคารโดยฝ่าฝืน มีโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท และปรับเป็นรายวันอีกวันละ 30,000 บาทต่อวัน จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง
- พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 ให้ปรับบริษัทที่ไม่จัดให้มีการทำและรักษาบัญชี ปรับไม่เกิน 200,000 บาท และปรับเป็นรายวันอีกวันละ 2,000 บาท จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

² Day Fines-or no fines?, New Law Journal (September 1988), p.695.

³ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญาภาคหนึ่ง, (กรุงเทพมหานคร:กรุงสยามการพิมพ์, 2525), หน้า 923

การให้ปรับเป็นรายวันนั้นเป็นบทสำหรับลงโทษให้หนักหากเป็นความผิดต่อเนื่องจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง เคยมีคำพิพากษากฎีกาที่ 38/2472 วินิจฉัยว่า โทษนี้กำหนดเป็น 2 ตอน เมื่อปรับตอนแรกแล้วอาจไม่ลงโทษปรับเป็นรายวันอีกก็ได้ การจะให้ลงโทษหนักเบาประการใดแล้วแต่รูปคดี ศาลไม่จำเป็นต้องปรับรายวันอีกก็ได้

แม้ว่า การปรับรายวันจะมีใช้ในกฎหมายหลายฉบับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการลงโทษ แต่อัตราของความไม่เช็ดหลาบจากการกระทำความผิดยังมีค่อนข้างสูง เนื่องจากเงินค่าปรับอาจถือว่าเป็นจำนวนเล็กน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ของผู้ประกอบการที่ได้รับจากการกระทำผิด ยิ่งหากเป็นผู้ประกอบการในรูปของห้างหุ้นส่วนบริษัทซึ่งมีจำนวนทุนในกิจการมาก ย่อมจะไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายและแสวงหากำไรจากการละเมิดกฎหมาย เนื่องจากผลประโยชน์ที่บริษัทจะได้รับจะมีค่ามากกว่าที่บริษัทจะต้องเสียไปเป็นจำนวนมาก จึงมีผู้ให้ข้อเสนอแนะว่าอัตราค่าปรับที่แท้จริงควรกำหนดให้ได้สัดส่วนกับรายได้ของกิจการเพื่อให้เกิดความเช็ดหลาบแก่ผู้กระทำผิดซึ่งหากเป็นเช่นนั้นได้การแสวงหากำไรจากการกระทำผิดกฎหมายย่อมจะน้อยลงด้วย⁴

2.2 แนวคิดและทฤษฎีของระบบวันปรับ

พัฒนาการของการลงโทษปรับจากระบบปรับตายตัวแบบดั้งเดิมนำไปสู่ระบบการลงโทษปรับแบบใหม่นั้น เกิดจากนักอาชญาวิทยาและนักกฎหมายได้นำแนวคิดใหม่เกี่ยวกับระบบการลงโทษปรับมาใช้ให้สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบันเพิ่มยิ่งขึ้น โดยการวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของระบบการกำหนดโทษปรับแบบตายตัวไปสู่ระบบวันปรับนั้นเพื่อการพัฒนาการลงโทษไปสู่วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการลงโทษปรับตามทฤษฎีข่มขู่ยับยั้ง (DETERRENT THEORY) นั้นเอง

⁴Judy L. Whally, " Crime and Punishment Criminal Antitrust Enforcement in the 1990s " 59 Antitrust Law Journal 1990: pp. 158-160

กระแสผลักดันให้เกิดการปรับปรุงระบบการลงโทษปรับแบบตายตัว เริ่มขึ้นจากกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียบางประเทศ⁵ ซึ่งได้เริ่มต้นในการนำโทษปรับมาใช้อย่างกว้างขวางมากขึ้นแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น พร้อมทั้งชื่นชมประสิทธิภาพของการบังคับใช้โทษปรับว่ามีได้น้อยกว่าโทษจำคุกแต่อย่างใด⁶ ต่อมาได้มีผลสรุปการวิเคราะห์ว่าการลงโทษปรับเป็นเครื่องมือของระบบงานยุติธรรมทางอาญาที่มีประโยชน์และใช้แทนการจำคุกระยะสั้นได้ เนื่องจากเห็นว่าการลงโทษจำคุกระยะสั้นไม่ก่อให้เกิดผลดีในด้านผู้กระทำความผิดทั้งต่อรัฐหรือสังคม

จากการวิจัยของประเทศญี่ปุ่น ในปี ค.ศ. 1960 พบว่า โทษปรับมีผลเป็น DETERRENT EFFECT คือ ก่อให้เกิดผลในทางเข็ดหลาบหวาดกลัวและป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่ได้กระทำความผิดโดยประมาท ต่อมาในประเทศสหราชอาณาจักรได้มีการวิจัยในปี ค.ศ. 1969 พบว่าผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษปรับมีแนวโน้มว่าจะไม่กระทำความผิดซ้ำอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีการลงโทษปรับอย่างหนักและรุนแรง ต่อมาในปี ค.ศ. 1971 มีการวิจัยในประเทศแคนาดาโดยผู้พิพากษาซึ่งมีความเห็นว่าโทษปรับก่อให้เกิดความหลาบจำกว่าโทษประเภทอื่น ๆ⁷

กระแสผลักดันอีกประการหนึ่งเกิดจากสภาพความเป็นจริงของสังคมที่มีผู้กระทำความผิดมีรายได้ต่ำมากกว่าผู้กระทำความผิดที่มีฐานะร่ำรวยทำให้แนวคิดปรับปรุงการลงโทษปรับนี้ได้รับการสนับสนุนอย่างชัดเจน

เนื่องจากการใช้ระบบการลงโทษดั้งเดิมที่เรียกว่าระบบปรับแบบตายตัวนั้นเป็นการกำหนดอัตราค่าปรับที่แน่นอนหรืออาจจะกำหนดอัตราขั้นสูงไว้ในบางครั้งก็กำหนด

⁵ วีรพล ปานะบุตร, "โทษปรับในสวีเดน," หน้า 29

⁶ Erenst Van Uen Haag, Punishing Criminals concerning a very old and painful question, (Basic Book, Inc, Publisher New York 1975), p. 36

⁷ Gerhardt Grebing, The Fine in Comparative Law : A survey of 21 Countries,

(Cambridge : Institute of Criminology ,1982), p.86

อัตราขั้นต่ำ หรือมีทั้งอัตราขั้นสูงและขั้นต่ำ จากการวิเคราะห์พบว่าค่าปรับตายตัวไม่สอดคล้องและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบัน การบังคับใช้โทษปรับอาจมีประสิทธิภาพอยู่ในสังคมในช่วงเวลาหนึ่งและกลายเป็นอัตราที่ไม่เหมาะสมในช่วงเวลาต่อมา จึงมีแนวคิดที่ว่าโทษปรับอาจมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากมีการออกกฎหมายให้กำหนดอัตราค่าปรับที่แปรตามมาตรฐานเงินตราและภาวะค่าครองชีพของผู้ต้องโทษปรับ.

แนวความคิดในการกำหนดให้โทษปรับว่าควรมีสัดส่วนสัมพันธ์กับรายได้ของผู้กระทำความผิด จึงเป็นที่สนใจมานานในช่วงต้นศตวรรษที่ผ่านมา อาจกล่าวได้ว่าระบบวันปรับได้ถูกปรับปรุงและพัฒนาเพื่อแก้ไขระบบโทษปรับแบบตายตัวจากข้อจำกัดเดิมที่กำหนดไว้ โดยการจัดระบบพิกัดอัตรา ความผิด และโทษปรับให้สอดคล้องกับความสามารถในการจ่ายค่าปรับ

แนวคิดเกี่ยวกับระบบวันปรับนั้น เกิดขึ้นโดยศาสตราจารย์คาร์ล ทอร์ป (CARL TORP) นักทฤษฎีอาชญาวิทยาชาวเดนมาร์กได้เสนอความคิดในหนังสือชื่อ TRANSACTIONS OF THE DANISH SOCIETY OF CRIMINOLOGISTS ตีพิมพ์เมื่อปลายศตวรรษที่ 19 โดยความเชื่อที่ว่าทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดีน่าจะใช้ไม่ได้ผลกับการลงโทษปรับ ในบรรดาทฤษฎีทั้งหลายของการลงโทษ การลงโทษปรับเข้ากันได้ดีที่สุดกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อการข่มขู่ยับยั้ง (DETERRENCE) เพราะจะทำให้ผู้กระทำความผิดยับยั้งชั่งใจไม่กล้าทำผิดอีก โดยเฉพาะหากใช้ในสภาพเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดสถานภาพทางสังคม ดังนั้นการลงโทษปรับที่สอดคล้องเหมาะสมกับจุดอ่อนของผู้กระทำความผิดย่อมก่อให้เกิดผลในทางป้องปรามได้อย่างดีที่สุดและถ้าจะหยิบยกปัจจัยความแตกต่างระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด 2 คนมาเป็นตัวแปรแล้ว การลงโทษปรับวันปรับได้ก่อให้เกิดความเสมอภาคในการลงโทษผู้กระทำความผิดประเภทเดียวกันมากกว่าระบบโทษปรับแบบตายตัวที่ใช้กันอยู่⁸

⁸ Ibid., pp.86-87.

จากแนวคิดดังกล่าว ศาสตราจารย์โจฮัน ไทเรน (JOHAN THYREN) ได้เขียนบทความเผยแพร่สนับสนุนแนวคิดในเรื่องดังกล่าว ในหนังสือชื่อ THE PRINCIPLES FOR REFORM OF THE PENAL CODE เป็นเหตุให้เกิดการตื่นตัวในวงการกฎหมายอาญาและนักทฤษฎีวิทยาในกลุ่มสแกนดิเนเวีย⁹ ซึ่งต่อมา คาร์ล ทอร์ป และ โจฮัน ไทเรน ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งระบบวันปรับ

แนวความคิดของศาสตราจารย์ทั้งสองเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เมื่อประเทศฟินแลนด์ได้นำมาปรับใช้ในระบบกฎหมายอาญาของตน ในปี ค.ศ. 1921 ซึ่งต่อมา ระบบดังกล่าว แพร่หลายไปสู่ประเทศสวีเดน ในปี ค.ศ. 1931 ประเทศคิวบา ในปี ค.ศ. 1936 ประเทศเดนมาร์ก ในปี ค.ศ. 1939 ประเทศคอซตาริกา ในปี ค.ศ. 1971 ประเทศโบลิเวีย ในปี ค.ศ. 1973 ประเทศออสเตรีย และ ประเทศเยอรมันตะวันตก ในปี ค.ศ. 1975 จากนั้นแพร่หลายเข้าสู่ประเทศฝรั่งเศส โปรตุเกส และกรีซ ทั้งยังมีความพยายามที่จะนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ใน สเปน และสวิตเซอร์แลนด์ อีกด้วย ต่อมาในปี ค.ศ. 1988 มีการนำแนวความคิดดังกล่าวมา ทดลองใช้ครั้งแรกที่กรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา¹⁰

2.3 หลักเกณฑ์และวิธีกำหนดโทษระบบวันปรับ

เมื่อระบบการลงโทษรูปแบบตายตัวได้ถูกพัฒนาต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพจนมาสู่ระบบการลงโทษแบบวันปรับนั้น หลักการสำคัญของระบบนี้ได้ถูกกำหนดอยู่บนสมมติฐานที่ว่า ผู้ที่กระทำความผิดแต่ละคนมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่เท่าเทียมกัน คนยากจนอาจได้รับผลกระทบกระเทือนมากกว่าคนร่ำรวยในการลงโทษปรับเท่ากันในความผิดฐานเดียวกัน ในขณะที่คนร่ำรวยอาจไม่ได้รับผลกระทบกระเทือนจากการลงโทษ ซึ่งไม่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ หรือสำนึกในการลงโทษ จอร์จ รูสซ (Gorge Rusche) และอดโต เคิร์ชไฮเมอร์ (Otto Kircheimer) นักอาชญาวิทยาได้ให้ความเห็นว่า "การลงโทษปรับเป็นวิธีการปฏิบัติที่มีประโยชน์ สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจสังคมแบบอุตสาหกรรมและผู้มีรายได้พอที่จะเสียค่าปรับได้ จะมีผลเสียแต่

⁹ วีรพล ปานะบุตร, "โทษปรับในสวีเดน," หน้า 28.

¹⁰ พิรุฬห์ ไตศุกุลวรรณ, "การลงโทษปรับทางอาญา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตสาขา วิชานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 70.

เฉพาะกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นคนร่ำรวยและชนชั้นสูงเท่านั้น¹¹ ซึ่งอธิบายความหมายได้ว่า โทษปรับอาจไม่ส่งผลร้ายในการลงโทษในผู้กระทำความผิดบางประเภท เช่น คนร่ำรวยหรือบุคคลที่มีความสามารถในการจ่ายค่าปรับโดยไม่กระทบกระเทือนในผลของโทษแต่อย่างใดอาจนำมาซึ่งความไม่เสมอภาคภาคในการลงโทษระหว่างผู้ต้องโทษปรับที่มีฐานะต่างกัน เช่น เมื่อปรับคนยากจน 1,000 บาทจะดูเป็นโทษที่รุนแรงเมื่อเทียบกับปรับคนร่ำรวยในอัตราเดียวกัน¹²

ปัจจัยประการสำคัญของหลักเกณฑ์วิธีกำหนดค่าปรับในระบบวันปรับคือ การคำนวณรายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับเนื่องจากการปรับตามสถานภาพทางการเงินที่แท้จริง ค่าปรับจึงแปรตามฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องโทษปรับและในการปรับจะเฟงไปถึงที่ปริมาณวันเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากความหนักเบาของการกระทำผิด เช่น อาจกำหนดจำนวนหน่วยปรับ 5 วันปรับ หรือ 10 วันปรับ ก็เท่ากับเป็นการลงโทษทางเศรษฐกิจของผู้นั้นโดยปรับเป็นจำนวน 5 วันหรือ 10 วัน บุคคลที่ต้องโทษย่อมจะตระหนักว่าเมื่อตนถูกปรับเท่ากับว่าตนได้ทำงานมาแล้วเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้วันโดยไม่มีรายได้เพราะต้องยกรายได้ให้แก่รัฐเป็นค่าปรับในการกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้เกิดความสำนึกในการกระทำผิด โดยกำหนดปรับเป็นจำนวนวัน ซึ่งเมื่อนำไปคูณกับรายได้ต่อวันของผู้กระทำความผิด จะได้ผลลัพธ์คือจำนวนค่าปรับ อธิบายหลักเกณฑ์ในการคำนวณ 3 ประการได้ ดังนี้

1. รายได้ต่อวัน (DAY INCOME)
2. จำนวนวันปรับ (AMOUNT OF DAYS)
3. จำนวนค่าปรับ (AMOUNT OF FINE)

¹¹ ประเสริฐ เมฆมณี, หลักทัณฑ์วิทยา, กรุงเทพมหานคร : (บพิชการพิมพ์ 2525), หน้า 34.

¹² อ่างใน "กฎหมายกับสภาพบังคับ" เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม, เอกสารการสอนสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527, หน้า 207.

1. รายได้ต่อวัน (Day Income)

หมายถึง วิธีการคำนวณรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำคามผิดแต่ละราย แล้วนำมาเฉลี่ยให้เป็นรายได้ต่อวัน รายได้ที่ใช้ในการกำหนดอัตราค่าปรับโดยทั่วไปจะคิดจากรายได้ทุกชนิดต่อปีหรือ ณ เวลากระทำคามผิด รายได้ที่ใช้ในการคำนวณ เช่น เงินเดือน เงินปันผล ดอกเบี้ย เงินบำนาญหรือในบางประเทศยอมให้นำทุนสะสมมาเป็นเกณฑ์ในการคิดเป็นต้น การคำนวณใช้หลักเดียวกับการประเมินภาษีอากรโดยให้มีการหักภาระค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน สำหรับบุตรหรือภรรยา หรือภาระหนี้สินอื่นๆ แล้วนำรายได้สุทธิมาคิดเฉลี่ยเป็นรายได้ต่อวัน วิธีการคิดเช่นนี้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เป็นรายได้ที่เพียงพอต่อการครองชีพในแต่ละวัน และปรับผู้กระทำผิดโดยกำหนดจากรายได้ต่อวัน ความยากของวิธีการคำนวณนี้เป็นผลให้วิธีการคำนวณรายได้ต่อวันในระบบวันปรับแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ ที่ได้ นำระบบวันปรับไปใช้

จากการศึกษาพบว่า สรุปเกณฑ์การคำนวณโทษในการกำหนดรายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับในระบบนี้ที่ใช้แตกต่างกันตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ อาจเป็นการประเมินรายได้ในลักษณะดังนี้

- ก. รายได้จริง (Strict Income)
- ข. รายได้เฉลี่ย (Average Income)
- ค. รายได้ประมาณการ (Potential Income)¹³

ดังได้กล่าวแล้วว่า ระบบวันปรับเดิมใช้ในสังคมแกนดิเนเวีย ซึ่งเป็นรัฐสวัสดิการที่เน้นการให้ความเสมอภาคพลเมืองมีพื้นฐานเป็นสังคมนเกษตรอุตสาหกรรม ประชาชนมีรายได้ที่ค่อนข้างแน่นอนไม่แตกต่างกันมากนักคำนวณรายได้ต่อวันจึงไม่ยุ่งยากผู้ต้องโทษปรับเองก็มีโอกาสพิสูจน์หักล้างว่าตนมีรายได้เท่าใดที่จ่ายได้ มีระบบการตรวจสอบรายได้ที่รัดกุมและไม่ยุ่งยากทำให้สามารถคำนวณได้ง่ายกว่าสังคมอื่น เช่น ในประเทศสวีเดนให้หักภาษีออกเสียก่อนและให้หักค่าลดหย่อนสำหรับภริยาและหนี้ที่จะต้องชำระแก่บุคคลอื่นออก

¹³ สมยศ วัฒนภิรมย์, "การรอกการลงโทษปรับและรอกการกำหนดโทษปรับ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), หน้า 78

ในประเทศฟินแลนด์ให้หักค่าลดหย่อนร้อยละห้าสิบและบุตรคนละร้อยละเก้า การคิดคำนวณรายได้ในสแกนดิเนเวียจึงเป็นการคิดจากรายได้จริง ในประเทศบราซิลเมื่อเอาระบบปรับตามวันไปใช้ก็ไม่ได้เคร่งครัดถึงขนาดเอารายได้แต่ละวันมาคิด หากแต่จะใช้วิธีคำนวณรายได้เฉลี่ยมากกว่า ในขณะที่ประเทศเยอรมันใช้วิธีคำนวณรายได้โดยประเมิน เป็นต้น

ในการสอบสวนสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิด ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ระบบนี้ใช้การได้ดีก็คือ ค่าถกลงหรือค่าให้การเกี่ยวกับสถานะการเงินของผู้กระทำความผิดเอง ซึ่งจะต้องถกลงเรื่องนี้ต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือศาล เมื่อคดีขึ้นไปสู่การพิจารณา โดยปกติแล้วศาลควรจะปฏิบัติงานโดยอาศัยข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ได้รับมาจากการสืบสวนสถานะการเงินของผู้กระทำความผิด ตัวผู้กระทำความผิดหรือจำเลยเองนั้นมีหน้าที่นำสืบให้ศาลได้ทราบวาสถานะการเงินของตนเป็นอย่างไร ในบางประเทศที่มีการใช้ระบบวันปรับเมื่อเจ้าพนักงานจับตัวผู้กระทำความผิดมาได้และมีการสอบสวนก็จะมีแบบฟอร์มให้กรอกอย่างเช่น ในประเทศสวีเดนก็จะมีแบบฟอร์มที่ใช้ในการสอบสวนและตาราง ประการหนึ่งในแบบฟอร์ม ก็คือ การกำหนดว่าให้ผู้ต้องหากกรอกประวัติเกี่ยวกับรายได้ เงินทุน ทรัพย์สิน และปัจจัยอื่นๆ ในทางเศรษฐกิจโดยคาดหมายว่า เมื่อมีการลงโทษปรับในอนาคตก็จะได้นำเอาสิ่งต่างๆ เหล่านี้มาใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ดำรวจอาจสอบความถูกต้องของเอกสารต่างๆ รวมทั้งสถานะทางการเงินของผู้ถูกกล่าวหาเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากการสอบสวนซึ่งเป็นเกณฑ์อันหนึ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความผิดกับสถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตามในชั้นพิจารณาของศาล ก็อาจจะมีการสอบถามเพิ่มเติมขึ้นอีกด้วยก็ได้¹⁴

ในขณะที่การใช้ระบบ DAY-FINE ในประเทศเดนมาร์ก ในปี ค.ศ. 1939 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้ออกหนังสือเวียน กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่ได้มีแต่เพียงอำนาจหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายได้ เงินทุน ทรัพย์สิน และภาระความรับผิดชอบทางการเงินของผู้กระทำความผิดเท่านั้น แต่จะต้องพิจารณาย้อนหลังไปถึงรายได้ที่เกิดขึ้นใน 3 ปีก่อนด้วย เพื่อนำมาใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ

¹⁴ Gerhardt Grebing, The Fine in Comparative Law : A survey of 21 Countries, pp.88-99.

ในทางปฏิบัติ ศาลเองก็ยึดเอกสารที่ได้จากการสอบถามของเจ้าหน้าที่ตำรวจเหล่านี้เป็นหลักในการพิจารณา แต่ในประเทศฟินแลนด์จะไม่มี การสอบถามข้อเท็จจริงเหล่านี้แต่ก็มีกฎหมายกำหนดโทษว่าหากสำแดงข้อเท็จจริงเหล่านี้เป็นเท็จถือเป็นความผิดซึ่งข้อเท็จจริงเหล่านี้ ก็คือ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะทางการเงิน ถ้ามีการสอบถามขึ้นมา จะถือว่าเป็นความผิดได้อย่างหนึ่ง ในบางประเทศเช่น ออสเตรียและเยอรมันตะวันตกยังไม่ได้ก้าวไปไกลถึงขนาดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องสอบถามอย่างนั้นเพราะว่าการประเมินสถานะการเงิน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการประเมิน หรือ ESTIMATION มากกว่าจะเป็นการไปสอบถามเอามาจากผู้กระทำ ความผิดเองโดยตรง¹⁵

ในกรณีที่มีการประเมินรายได้ อย่างเช่น ในประเทศเยอรมัน และออสเตรีย อนุญาตให้ ผู้กระทำความผิดคัดค้านได้ ถ้าหากว่าการประเมินเหล่านั้นผิดพลาดหรือไม่ตรงต่อความเป็นจริงซึ่งในกรณีเช่นนี้อาจจะต้องมีการนำหลักฐานต่าง ๆ เข้ามาโต้แย้งหรือคัดค้าน การเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องการเสียภาษี ซึ่งเรื่องนี้ปกติแล้วก็ถือว่าเป็นความลับ แต่ในบางกรณี เมื่อสถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิดเป็นปัจจัยสำคัญในการที่นำมาใช้ใน ระบบ DAY-FINE ความลับอย่างนี้ไม่สมควรจะต้องปิดบังต่อไปอาจจะต้องมีการเปิดเผยในบางกรณีก็ได้ เพื่อจะทำให้การประเมินหรือตรวจสอบสถานะการเงินของผู้กระทำความผิดเป็นไปได้อย่างถูกต้องแท้จริง

ในประเทศเยอรมันและประเทศออสเตรีย เจ้าหน้าที่ภาษีหรือเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเงินได้ของบุคคล อันนี้อาจจะทำให้เป็นปัญหาบ้างใน บางครั้งเพราะว่าเป็นความลับเมื่อไม่สามารถจะได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภาษีจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในประเทศเหล่านั้นมา ก็อาจจะทำให้การประเมินเป็นไปไม่ได้โดยไม่ถูกต้องนัก แต่ในบางประเทศ เช่น เดนมาร์ก สวีเดน เนเธอร์แลนด์ สวิสเซอร์แลนด์ และ อาร์เจนตินา กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงเหล่านี้

ระบบวันปรับอาจมีปัญหาในเรื่องของหลักเกณฑ์ในการคำนวณรายได้ของบุคคลบางประเภท เพราะเมื่อยึดรายได้ (income) เป็นหลักแต่ในกรณีบุคคลบางประเภทไม่สามารถนำรายได้มาใช้ในการคำนวณ เช่น ประชาชนมีรายได้ไม่แน่นอน หรือไม่มีรายได้ เช่น เป็นแม่บ้าน นักศึกษา คนว่างงาน หรือผู้ที่ยังชีพอยู่ได้ด้วยเบี้ยบำนาญ ประเทศที่ใช้ระบบวันปรับได้แก้ปัญหาโดยการสมมุติ

¹⁵ Ibid.

รายได้จำนวนหนึ่งทีคาดว่าจะเป็นเพียงพอต่อค่าครองชีพในแต่ละวันซึ่งขึ้นอยู่กับภาวะค่าครองชีพทางเศรษฐกิจ เช่น ในประเทศเดนมาร์ก ศาลเคยปรับโดยคำนึงถึงรายได้ของสามี และตัดสินว่าร้อยละ 50 ของรายได้ของสามี คือ รายได้ต่อวันของภรรยา ในประเทศสวีเดนต้องใช้วิธีตั้งตัวเลขลอยๆ เอาเป็นเกณฑ์ เช่น ถือว่านักศึกษามหาวิทยาลัย มีรายได้วันละ 5 คราวน์

สรุปได้ว่าแม้ระบบวันปรับจะมีความยืดหยุ่น แต่ก็เป็นการยืดหยุ่นในปริมาณวันที่จะยกมาตั้ง เพื่อที่เป็นตัวคูณในการคิดค่าปรับ แต่ในส่วนของ การคิดคำนวณรายได้ต่อวันจะมีความแน่นอนตายตัวอยู่มากโดยจะกำหนดหลักการคำนวณเป็นสูตรสำเร็จ แต่ทั้งนี้ก็ได้หมายความว่า จะต้องเป็นแบบ MATHEMATICAL PROCESSIONS หรือมีความแม่นยำอย่างกับตัวเลขในทางคณิตศาสตร์ ก็ต้องตรงอย่างนั้นเสมอไปเพราะอาจจะเป็นการคาดการณเอาโดยที่ไม่ถนัด ชัดแจ้งนักก็ได้ ทั้งนี้สูตรสำเร็จในการคิดคำนวณรายได้อาจแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศนั่นเอง โดยเป็นที่เข้าใจในประเทศที่มีการใช้ระบบวันปรับว่าการคิดคำนวณรายได้ต่อปีของผู้ต้องโทษปรับแล้วนำมาคิดเฉลี่ยให้เป็นรายได้ต่อวันเพื่อนำรายได้ต่อวันมา กำหนดเป็นจำนวนค่าปรับนั้น ค่าปรับที่กำหนดขึ้นในแต่ละวันปรับจะต้องเป็นเศษส่วนจำนวนหนึ่งเท่านั้นของรายได้ต่อวัน กล่าวคือกฎหมายไม่มีเจตนาที่จะลงโทษปรับเกินสถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิดแต่อย่างใดตามหลักการลงโทษปรับซึ่งต้องกำหนดให้เหมาะสมกับฐานะทางการเงินและค่าครองชีพในแต่ละวัน ขณะเดียวกันต้องไม่ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนแก่บุคคลอื่นนอกจากผู้กระทำผิด เช่น บุคคลในครอบครัว ดังนั้นรายได้ต่อวันก็นำมาเป็นปัจจัยคำนวณเพื่อกำหนดอัตราค่าปรับนั้นจึงไม่ใช่รายได้ต่อวันทั้งหมดนั่นเอง

2. จำนวนวันปรับ (AMOUNT OF DAYS)

หมายถึง การกำหนดโทษที่จะลงตามความหนักเบาของความผิดที่ได้กระทำ ว่าสมควรจะลงโทษปรับผู้กระทำผิดเป็นจำนวนกี่วัน เพื่อเป็นตัวตั้งนำไปคูณกับรายได้ต่อวันของจำเลยอันจะได้ผลลัพธ์คือ ค่าปรับในฐานะความผิดที่ได้กระทำ¹⁶

เป็นที่น่าสังเกตว่าแนวคิดเช่นนี้ เปรียบเทียบได้กับการกำหนดค่าบุคคลโดยศักดิ์นาของไทย ซึ่งแต่ละคนจะมีค่าตัวเรียกว่า ศักดินา เมื่อถึงเวลาจะต้องลงโทษ ก็ให้ปรับตามศักดิ์นาของผู้นั้น โดยเอาจำนวนศักดิ์นาคูณกับจำนวนที่จะปรับ

¹⁶ วีรพล ปานะบุตร, "โทษปรับในสวีเดน," หน้า 29

จำนวนปริมาณวันปรับจึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ว่าจะเป็นศาลอาัยการหรือตำรวจที่มีอำนาจในการพิจารณา ในการกำหนดปริมาณวันปรับในด้วบทกฎหมาย เช่น กำหนดโทษในความผิดฐานลักทรัพย์ลงโทษปรับในความผิดฐานดังกล่าวไม่เกิน 1-50 วันปรับ

ทั้งนี้เพื่อเป็นการควบคุมมิให้กำหนดปริมาณวันปรับมากเกินไป กฎหมายอาจกำหนดปริมาณวันปรับสูงสุดสำหรับความผิดแต่ละฐานที่จะมีการปรับได้ ทั้งนี้เข้าใจว่าเพดานชั้นสูงขั้นต่ำของปริมาณวันปรับในระบบนั้นนั้นจะต้องคำนึงถึงรายได้ประชาชาติเป็นเกณฑ์พิจารณา

จากการศึกษาพบว่าในกฎหมายของประเทศต่างๆ ที่ใช้ระบบวันปรับนั้นจะมีการกำหนดเพดานชั้นสูงขั้นต่ำของระบบวันปรับหรือหน่วยที่ปรับไว้¹⁷ เช่น

- ประเทศสวีเดน กำหนดอัตราการปรับตั้งแต่ 1-120 วันปรับ ในความผิดฐานเดียว และไม่เกิน 180 วันปรับ สำหรับความผิดหลายฐาน
- ประเทศเดนมาร์ก จะกำหนดจำนวนปริมาณวันปรับไว้ในความผิดแต่ละฐานไม่เกิน 60 วันปรับ
- ประเทศฟินแลนด์ ให้ปรับได้ไม่เกิน 120 วันปรับ
- ประเทศเยอรมัน ให้ปรับได้ไม่เกิน 1 ปี แต่อาจเพิ่มเป็น 2 ปีได้ ในกรณีมีเหตุเพิ่มโทษ

อาจได้ข้อสรุปว่า ที่กล่าวกันว่า ระบบวันปรับ มีความยืดหยุ่นนั้น จึงเป็นการยืดหยุ่นในปริมาณวันปรับเป็นสำคัญ เพราะเป็นตัวแปรในการกำหนดค่าปรับในแต่ละฐานความผิด¹⁸ การกำหนดปริมาณวันปรับถือเป็นเรื่องนโยบายทางอาญาซึ่งสภานิติบัญญัติหรือผู้ออกกฎหมายต้องคำนึงถึงการใช้ดุลยพินิจของศาลหรืออัยการให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม

¹⁷ Hans Thornstedt, "The Day-Fine System in Sweden", Criminal Law Review (1975), p. 307

¹⁸ วีรพล ปานะบุตร, "โทษปรับในสวีเดน", หน้า 29

3. จำนวนค่าปรับ (AMOUNT OF FINE)

คือ ผลลัพธ์ที่ได้จากการนำปริมาณวันปรับไปคูณกับจำนวนรายได้ต่อวันของจำเลย อันจะเป็นค่าปรับที่ต้องชำระในแต่ละคดี จำนวนค่าปรับจะถูกกำหนดให้มีอัตราขั้นสูงหรือขั้นต่ำ โดยปัจจัยที่ใช้ในการคำนวณอันได้แก่ รายได้ต่อวันและปริมาณวันปรับนั่นเอง

2.4 วิธีการบังคับใช้ระบบวันปรับในต่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่า ระบบวันปรับจะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศในวิธีการคำนวณ และหลักเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมหลายปัจจัย ทั้งนี้หากจะพิจารณาถึงในส่วนระบบกฎหมายที่มีผลต่อการบังคับใช้ระบบวันปรับพบว่าไม่มีความแตกต่างของระบบกฎหมายที่จะมีผลในการนำระบบวันปรับมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นระบบ COMMON LAW หรือระบบ CIVIL LAW ก็พึงยึดหลักการและวัตถุประสงค์เดียวกัน แต่ดังที่กล่าวมาว่า แม้จะมีหลักการเดียวกัน แต่ในการนำระบบวันปรับมาบัญญัติเป็นกฎหมายภายในของแต่ละประเทศย่อมจะต้องมีวิธีการ และหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันออกไป

ดังนั้น ในส่วนนี้ จึงศึกษาถึงวิธีการบังคับใช้ระบบวันปรับในต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นข้อพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย อุปสรรค และปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการนำมาปรับใช้ในประเทศไทยว่ามีความเหมาะสมเพียงไร โดยจะศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นถึงระบบวันปรับในต่างประเทศ ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเทศสวีเดน

เนื่องจากเป็นประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียที่ได้มีการริเริ่มนำระบบวันปรับมาใช้และสามารถศึกษาได้อย่างชัดเจนถึงระบบวันปรับ ในระบบดั้งเดิมที่เรียกกันว่า "ถูกเศรษฐกิจ" เพื่อให้เห็นถึงความคิดดั้งเดิมและพัฒนาการต่อไป

ประเทศสวีเดนได้มีการนำระบบวันปรับมาใช้ในปี ค.ศ. 1931 ซึ่งเห็นว่าการกำหนดอัตราค่าปรับควรคำนึงถึงความสามารถทางการเงินของผู้กระทำผิดแต่ละรายเป็นเกณฑ์ในการลงโทษตามทฤษฎีป้องปราม ระบบวันปรับได้ถูกนำมาใช้ในความผิดที่มีอัตราโทษปรับหรือใช้แทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น ในขณะที่ความผิดลหุโทษหรือความผิดเล็กน้อยยังคงใช้ระบบการปรับแบบตายตัว ประเทศสวีเดนจึงเป็นประเทศที่ใช้ระบบการปรับ¹⁹ กล่าวคือทั้งระบบปรับตายตัวและระบบวันปรับ

ในการใช้ระบบวันปรับในสวีเดนนั้นพบว่าหลักการสำคัญที่ใช้ในการลงโทษปรับแบบวันปรับ คือ ความหนักเบาของความผิดที่ได้กระทำจะมีผลเฉพาะต่อ "จำนวนวัน" เท่านั้น ไม่มีผลต่อ "รายได้ต่อวัน" แต่อย่างใด การกำหนดอัตราโทษ ศาลหรืออัยการจะเป็นผู้พิจารณากำหนดค่าปรับจากปัจจัย 2 ประการ คือ จำนวนวันปรับและจำนวนรายได้ต่อวัน

ในประเทศสวีเดนนั้น จำนวนวันปรับโดยปกติจะกำหนดไว้ที่ 1-120 วันปรับ ถ้าบุคคลกระทำความผิดหลายกระทง ผู้กระทำความผิดจะถูกกำหนดจำนวนวันปรับไม่เกิน 180 วันปรับ

การกำหนดปริมาณวันขึ้นสูงขั้นต่ำไว้ นั้น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษ ระหว่างความผิดที่ไม่รุนแรงและความผิดที่ร้ายแรง

¹⁹ Hans Thornstedt, "The Day-Fine System in Sweden," p.307.

เช่น อัตราวันปรับในความผิดเกี่ยวกับจราจรทั่วไปจะกำหนดอัตราวันปรับ 10-15 วันปรับ ในขณะที่โทษปรับสำหรับความผิดฐานตีมสุราในขณะขับรถ ผู้ขับที่มีแอลกอฮอล์ในเลือดประมาณ 0.5-5% จะมีโทษ 40-50 วันปรับ

ในการพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดปริมาณวันปรับนั้น เนื่องจากมีแนวโน้มว่าอัยการและศาลจะมีการลงโทษปรับโดยนาระบบ DAY-FINE SYSTEM มาใช้มากขึ้น แทนการจำคุกระยะสั้นนั้น ซึ่งทำให้จำเป็นต้องมีมาตรฐานในการกำหนดอัตราโทษ ดังนั้นในปี ค.ศ. 1963 จึงได้มีการออกบัญญัติตอกในการกำหนดปริมาณวันปรับขึ้นเพื่อควบคุมดุลยพินิจของศาลและพนักงานอัยการให้ใกล้เคียงกัน

บัญญัติตอกนี้ได้ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการลงโทษตามประมวลกฎหมายของสวีเดน ซึ่งได้ถูกนำมาใช้ในการกำหนดค่าปรับให้เหมาะสมและเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากการปฏิบัติของบัญญัติตอกดังกล่าว สวีเดนได้มีการออกบัญญัติตอกฉบับใหม่ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1973²⁰

จากการสัมภาษณ์ผู้พิพากษาและอัยการรัฐ เกี่ยวกับวิธีการในระบบวันปรับที่ใช้บังคับในชั้นศาลหรือชั้นอัยการนั้น พบว่า ในชั้นศาลส่วนใหญ่จะพิจารณาคดีโดยคำนึงถึงสถานการณ์ในแต่ละคดีหรือขึ้นอยู่กับดุลยพินิจ ในขณะที่อัยการส่วนใหญ่จะตัดสินคดี โดยยึดบัญญัติตอกของกรมอัยการ²¹

ส่วนใหญ่การปรับจะเป็นอำนาจของพนักงานอัยการรัฐ อัยการจะเสนอจำนวนค่าปรับตามฐานะความผิด หากผู้กระทำความผิดมีการจ่ายค่าปรับดังกล่าว จะถือเสมือนว่าคดีได้สิ้นสุดโดยผ่านกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลแล้ว เช่น ในความผิดฐานลักทรัพย์จะต้องรับโทษจำคุกระยะสั้นหรือปรับนั้น อัยการจะไม่สามารถปรับเกินกว่าที่กำหนดในกฎหมายได้ คือ ไม่เกิน 50 วันปรับ ในกรณีหนึ่งฐานความผิด และไม่เกินกว่า 60 วันปรับในความผิดเกินกว่าหนึ่งฐาน ซึ่งจากสถิติพบว่า มีการใช้วิธีการปรับนี้ โดยพนักงานอัยการมากกว่า 75% ในประเทศสวีเดน

²⁰ Ibid., p'308.

²¹ Ibid.

ในการคำนวณรายได้ของผู้ต้องโทษปรับอันเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดอัตราค่าปรับนั้น ตามกฎหมาย TRAVAUX PREPARATORIES ที่บัญญัติขึ้นในปี ค.ศ. 1931 นั้น รายได้ที่นำมาคำนวณควรนำมาจากฐานะทางเศรษฐกิจในช่วงเวลาหนึ่งที่ไม่สั้นจนเกินไป หลักที่ใช้ในการคำนวณรายได้ในสวีเดนจึงเป็นการคิดคำนวณรายได้ต่อปีก่อน จากนั้นก็จะมีการตั้งจำนวนฐานคือ 1,000 เป็นตัวหาร* เพื่อให้ได้ผลลัพธ์เป็นรายได้ต่อปี ซึ่งในการคำนวณให้เป็นรายได้ต่อวันที่แท้จริงต้องนำ 365 วัน เป็นตัวหารเพื่อให้ได้ผลลัพธ์เป็นรายได้ต่อวันนั้น แต่เนื่องจากเห็นว่า หากนำ 365 วัน มาเป็นฐานในการคำนวณ จะดูโหดร้ายเกินไปผลลัพธ์จะเป็นรายได้ที่แท้จริงในแต่ละวันซึ่งต้องนำมาเป็นค่าปรับทำให้ขาดค่าใช้จ่ายที่ต้องเป็นค่าครองชีพในแต่ละวัน อันจะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษปรับให้เหมาะสมกับสถานภาพทางการเงินและการลงโทษปรับอาจส่งผลกระทบต่อคนอื่น เช่น บุคคลในครอบครัว

ดังนั้นวิธีการคำนวณรายได้ทั้งหมดจึงคิดจากเกณฑ์รายได้ต่อปี ณ เวลาที่กระทำความผิดโดยปกติ โดยจะมีการพิจารณาหลักฐานทางการเงินของผู้กระทำความผิดที่ต้องส่งแก่ศาลหรือพนักงานอัยการ รายได้ในความหมายนี้จึงไม่ใช่รายได้ที่แท้จริงที่ใช้ในการคำนวณภาษี โดยจะเป็นการคิดรายได้ ระหว่าง ค่าแรง เงินเดือน ดอกเบี้ย ป่าเห็บ โบนัส เป็นต้น และจะนำมาเปรียบเทียบกับภาษีจากรายได้และทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด

ในวิธีการคำนวณภาษีของสวีเดนนั้น อาจจะเป็นวิธีคิดรายได้สุทธิหรือรายได้รวม สิ่งสำคัญที่สุดเนื่องจากการเสียภาษีคือ ระบบการจัดเก็บภาษีในอัตราที่สูงในประเทศนั่นเอง เช่น บุคคลมีรายได้จากการทำงาน 35,000 โครเนอร์ และจากรายได้ดังกล่าวบุคคลนั้นต้องเสียภาษีในอัตรา 40% ของภาษีรวมและภาษีท้องถิ่น ข้าราชการและนักธุรกิจที่มีรายได้ต่อปี 80,000 โครเนอร์ จะต้องถูกหักภาษีในอัตรา 50% ต่อปี²²

ประมวลกฎหมายอาญาของสวีเดน ได้บัญญัติว่า จำนวนทรัพย์สินของผู้กระทำผิดจะมีผลต่อจำนวนวันปรับด้วยโดยจะเป็นส่วนหนึ่งของรายได้ นอกจากนี้ยอมให้มีการนำทุนสะสมมาเป็นเกณฑ์คิดแต่มีหลักว่า ทุนสะสมมีอยู่น้อยกว่า 100,000 คราวน์ ไม่ต้องนำมาพิจารณา²³

วิธีกำหนดจำนวนฐานเพื่อนำมาใช้ในการคิดรายได้ต่อวันขึ้นอยู่กับภาวะค่าครองชีพและสภาพเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ แต่เป็นที่เข้าใจว่าจำนวนฐานต้องเป็นเศษส่วนจำนวนหนึ่งของรายได้ที่จะนำมาชำระค่าปรับ

²² Ibid., pp. 309

²³ Ibid.

นอกจากนี้จะมีแบบฟอร์มที่ใช้ในการสอบสวนและตาราง ประการหนึ่งในการกรอกแบบฟอร์มคือ การกำหนดให้ผู้ต้องหากรอกประวัติ รายได้ เงินทุน ทรัพย์สิน และปัจจัยอื่น ๆ ในทางเศรษฐกิจ เช่น หนี้สินต่าง ๆ ดอกเบี้ย โดยคาดหมายว่า เมื่อมีการลงโทษปรับในอนาคต ก็จะได้นำเอาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ในบางกรณีผู้ต้องหาจะแนบใบภงด. หรือใบแสดงการเสียภาษีติดไปด้วยก็ได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจจะตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารต่าง ๆ รวมถึงสถานะทางการเงินของผู้ถูกกล่าวหา นอกเหนือไปจากการสอบสวน การกระทำความผิดด้วยก็ได้ การสอบสวนหรือการสอบถาม เป็นเกณฑ์หนึ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความผิดกับสถานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตามในชั้นพิจารณาของศาล ก็อาจจะมีการสอบถามเพิ่มเติมได้²⁴

ข้อพิจารณาสำคัญประการหนึ่งคือ ศาลและอัยการจะได้ข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำความผิดได้ถูกต้องหรือไม่นั้น จากการศึกษาพบว่า แม้จะไม่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเสมอไปในการกำหนดอัตราโทษปรับ แต่อย่างไรก็ตามถือว่าประสบความสำเร็จในการนำระบบวันปรับมาใช้วิธีการคำนวณรายได้ของประเทศสวีเดนโดยภาพรวมของประชากรก็สามารถคำนวณได้ไม่ยุ่งยากมากนักซึ่งโดยหลักการเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการแสดงฐานะทางการเงินสามารถถูกตรวจสอบโดยศาลและอัยการได้ แต่มีข้อยกเว้นในส่วนของ การขอคืนภาษีเท่านั้น ในส่วนของการประเมินภาษีของรายได้ประชากรแต่ละคนสามารถถูกตรวจสอบโดยรัฐได้

ภาวะที่เกิดจากการเลี้ยงดูบุตรและผู้อยู่อาศัยอาจเป็นเหตุให้มีการลดอัตราค่าปรับลงในสวีเดนจะกำหนดให้เด็กซึ่งเป็นบุตรหรืออยู่อาศัยกับผู้กระทำผิดมีรายได้วันละ 2-3 โครเนอร์ ตามบัญชียึดถือในกรณีมีบุตรจะให้หักค่าลดหย่อนสำหรับบุตรคนละ 3,700 โครเนอร์ ก่อนจะมีการนำมาคำนวณค่าปรับ ในส่วนของภรรยาที่ไม่มีรายได้ จะถือว่า 50% ของรายได้สามีเป็นรายได้ของภรรยา หากมีปัจจัยอื่น เช่น หนี้สิน ก็สามารถเสนอในชั้นพิจารณาได้เมื่อการกำหนดอัตราค่าปรับในอัตราที่เหมาะสมกับฐานะ

แม้ว่าในประมวลกฎหมายอาญาของสวีเดนนั้น จะกำหนดว่า 2 โครเนอร์ คือ อัตราค่าปรับต่ำสุด แต่ปัจจุบันอัตราที่ปรับต่ำสุดจะอยู่ที่ 5 โครเนอร์ ไม่ว่าจะเป็นผู้ไม่มีรายได้หรือนักเรียนก็ตาม²⁵

²⁴ พิรุฬห์ ไตศุกถวรรณ์, "การลงโทษปรับทางอาญา," หน้า 74

²⁵ Hans Thornstedt, "The Day-Fine System in Sweden," p.308.

ในกรณีการปรับเปลี่ยนโทษปรับระบบวันปรับ เป็นโทษจำคุกในกรณีผิดสัญญาไม่ชำระค่าปรับนั้น จะกำหนดจากตารางที่เริ่มต้นจากการจำคุกแทนค่าปรับ 10 วัน ต่อหน่วยการปรับ 5 วัน จนถึงโทษจำคุกสูงสุดแค่ 90 วัน สำหรับหน่วยการปรับ 180 วัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า อัตราโทษปรับจะเป็นสัดส่วนที่ผูกผันกับอัตราโทษจำคุก ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่เหมาะสมในการลงโทษตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษปรับที่ต้องการถอดถอนเศรษฐกิจการเงินที่มีอยู่ออกไปจากผู้กระทำผิดในช่วงเวลาที่กำหนด ตามความหนักเบาของความผิดที่ได้กระทำ จากการใช้ระบบดังกล่าวนี้พบว่าเกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้โทษปรับจากการลงโทษปรับแบบวันปรับนี้มีอัตราการทำผิดซ้ำน้อยกว่าการลงโทษจำคุกและมีความพยายามที่จะนำวิธีระบบวันปรับมาใช้แทนการลงโทษจำคุกกระยะสั้น ซึ่งสวีเดนเห็นว่าเป็นมาตรการที่ไม่เหมาะสมในการลงโทษปัจจุบัน โดย DAY-FINE SYSTEM ถือเป็นทางเลือกใหม่ที่ทันสมัยในการลงโทษของประเทศสวีเดน²⁶

ประเทศเยอรมัน

เป็นประเทศที่ได้นำระบบวันปรับมาใช้ ในปี ค.ศ. 1975 ก่อนที่จะมีการนำระบบวันปรับมาใช้นั้นได้มีการศึกษาถึงระบบวันปรับนี้ อย่างละเอียดถี่ถ้วนมาเป็นระยะเวลานาน และได้พัฒนาให้เกิดความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถทำให้เกิดหลักเกณฑ์ วิธีการคำนวณแบบใหม่ที่แตกต่างจากระบบดั้งเดิม เพื่อให้เกิดความผ่อนคลายจากระบบเดิม

เบื้องหลังความเป็นมาในการปฏิรูปกฎหมาย เริ่มจากรัฐสภาเยอรมันตะวันตกได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการหนึ่งขึ้นในปี 1954 เพื่อให้ศึกษา และทบทวนกฎหมายอาญาที่ใช้มาตั้งแต่ปี 1871 แปดปีหลังจากนั้น คณะกรรมการก็ได้ออกร่างกฎหมายอาญา Penal Code E 1962 " E 1962 " ร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้นำโทษปรับมาใช้เป็นบทลงโทษแทนโทษจำคุกกระยะสั้น และให้คำนวณค่าปรับเป็นแบบต่อวัน (Per Diem Basis) โดยมีหลักการกำหนดให้มีการลงโทษในรูปของโทษปรับแทนโทษจำคุกที่ไม่เกิน 3 เดือน " ถ้าการลงโทษปรับนั้นจะมีผลเพียงพอ . . . ที่จะเป็นการตักเตือน . . . ผู้กระทำผิดไม่ให้กระทำผิดอีก โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าความรุนแรงของความผิดจะเป็นเท่าใด"²⁷

²⁶ Ibid., p. 311

²⁷ Eser, The Politics of Criminal Law Reform Act: Germany, 21 AM J. Comp. L. (1973), pp.245-256

นักวิชาการทางด้านกฎหมายอาญาในมหาวิทยาลัยในเยอรมันตะวันตกและสวิสเซอร์แลนด์ออกมาวิจารณ์ร่าง E 1962 นี้อย่างรุนแรง เนื่องจาก ไม่สามารถยกเลิกการจำคุกกระยะสั้นได้ และได้ร่วมมือกันร่างกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นมาเรียกว่า Alternative Draft Code²⁸ เนื่องจากเห็นว่า การจำคุกกระยะสั้นดังกล่าวไม่มีประโยชน์ในการที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดประพฤติปฏิบัติตนใหม่แต่อย่างใด แทนที่การจำคุกกระยะสั้นจะทำให้ผู้กระทำความผิดประพฤติปฏิบัติตนมาเป็นคนดีใหม่ แต่กลับจะมีผลให้ผู้กระทำความผิดนั้นถูกตัดขาดไปจากสังคมและถลำลึกลงไปในช่วงจรอาชญากรรมมากกว่าเดิมเสียอีก ดังนั้น Alternative Draft Code จึงกำหนดให้มีการยกเลิกการจำคุกกระยะสั้นและกำหนดให้เวลา 6 เดือนเป็นระยะเวลาต่ำสุดในการลงโทษจำคุกและกำหนดให้นำโทษปรับมาใช้แทนโทษจำคุกกระยะสั้น เนื่องจากเห็นว่าโทษปรับมีผลในการลงโทษที่ดีกว่าในแง่ที่ว่า ไม่ทำให้ผู้กระทำความผิดถูกตัดขาดจากสังคมและในแง่ที่ว่า มีผลทำให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับผลกระทบพอสมควรในแง่สถานภาพทางการเงิน

ต่อมา First Criminal Law Reform Act of 1969 ได้ถูกร่างออกมาเป็นทางสายกลางระหว่าง E 1962 และ Alternative Draft Code กล่าวคือ First Criminal Law Reform Act นี้จะไม่ได้ยกเลิกการจำคุกกระยะสั้นแต่ก็ไม่เห็นด้วยกับการลงโทษจำคุกกระยะสั้นดังกล่าวด้วยเช่นกัน โดย First Criminal Law Reform Act นี้ กำหนดให้ศาลมีคำสั่งจำคุกต่ำกว่า 6 เดือนได้ "ก็ต่อเมื่อสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้อง ตามที่เห็นจากการกระทำความผิดหรือจากบุคลิกลักษณะนิสัยของผู้กระทำความผิด บ่งบอกว่าการจำคุกกระยะสั้นนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อให้เกิดผลบางอย่างในความรู้สึกนึกคิดของผู้กระทำความผิด หรือเพื่อให้เกิดความถูกต้องเป็นธรรม" ดังนั้น First Criminal Law Reform Act นี้จึงมีผลให้ศาลกำหนดโทษปรับเป็นบทลงโทษลำดับแรก แม้กระทั่งความผิดอาญาบางอย่างที่กฎหมายเยอรมันในอดีตกำหนดให้มีโทษจำคุก เช่น ลักทรัพย์ การใช้กำลังทำร้ายร่างกาย และฉ้อโกง

²⁸ Alternative Draft Penal Code for the Federal Republic of Germany (J. Dardy Trans. 1977)

ผู้ร่าง Alternative Draft Code วิเคราะห์ว่า การจำคุกกระยะสั้นนั้นไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับการบำบัดจนกลับมาเป็นคนดีในสังคมได้ เนื่องจากช่วงระยะเวลาการบำบัดนั้นสั้นเกินไป ในทางตรงกันข้าม การอยู่ในคุกนั้นอาจจะเป็นการบ่มเพาะให้ผู้กระทำความผิดนั้น ๆ มีพฤติกรรมไปในทางชั่วร้ายมากยิ่งขึ้นไปอีก

ทั้ง E 1962 และ Alternative Draft Code รวมถึง First Criminal Law Reform Act ต่างกำหนดให้มีการใช้โทษปรับแบบจำนวนไม่ตายตัว (Variable Fine System) หรือ ระบบวันปรับนั่นเอง แต่ร่างแต่ละฉบับก็ต่างกันตรงเรื่องการคำนวณจำนวนค่าปรับ ระบบของ E 1962 กำหนดให้ค่าปรับมีสองส่วน ส่วนแรกให้ปรับเปลี่ยนจำนวนไปตามความรุนแรงของความผิด และส่วนที่สองให้ปรับเปลี่ยนจำนวนวันปรับไปตามรายได้ของผู้กระทำผิด ดังนั้นระบบตาม E 1962 นี้จึงมีการแยกแยะอย่างเป็นระบบให้ทั้งศาล และผู้กระทำผิดเกิดความเข้าใจได้ว่าจำนวนตัวเลขที่เป็นค่าปรับนั้นได้ออกมาได้อย่างไร กระบวนการคำนวณอย่างเป็นระบบเช่นนี้ช่วยให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย ระบบโทษปรับแบบจำนวนไม่ตายตัวนี้จะมีผลช่วยลดโอกาสที่จะเกิดการไม่ชำระค่าปรับ และลดค่าใช้จ่ายในการตามเก็บอีกด้วย เนื่องจากว่าผู้กระทำผิดส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานะที่พอจะชำระค่าปรับดังกล่าวนี้ได้

Alternative Draft Code นั้นก็ได้มีความพยายามที่จะทำให้บทลงโทษมีผลกระทบต่อผู้กระทำผิดอย่างสมน้ำสมเนื้อด้วยเช่นกัน แต่ดูเหมือนจะมีความตั้งใจที่จะทำให้โทษปรับมีผลเสมือนกับการ “จำคุกอยู่นอกคุก” เสียมากกว่า เนื่องจากค่าปรับจะถูกกำหนดให้เป็นจำนวนที่ทำให้ผู้กระทำผิดต้องอยู่อย่างจำกัดจำเขี่ย ค่าปรับจะถูกกำหนดให้เป็นระยะยาวและชำระแบบผ่อนหลายงวดภายในช่วงระยะเวลาที่อาจยาวนานถึง 2 ปี เนื่องจากระบบเช่นนี้ก็ให้เกิดความไม่สะดวกพอสมควรในการนำมาใช้จริง ทางรัฐสภาเยอรมันตะวันตกจึงปฏิเสธที่จะใช้ระบบนี้และลงมตินำระบบค่าปรับตาม E 1962 มาใช้ใน Second Criminal Law Reform Act²⁹

การคำนวณค่าปรับแบบระบบวันปรับใน Second Criminal Law Reform Act จึงได้มีการกำหนด ให้มีการคำนวณจำนวนค่าปรับตามสูตรที่ระบุไว้ ซึ่งมีผลทำให้อำนาจ และดุลพินิจในการพิจารณาจำนวนค่าปรับของศาลลดลงไป

²⁹ Gary M. Friedmon, "The West German Day-Fine System: A possibility for the United States?", *Chicago Law Review* Vol 50 No. 1 (Winter 1983), pp. 286-287

มาตรา 40 ถึง 46 ของ Second Criminal Law Reform Act เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยเรื่องระบบโทษวันปรับ (Day-Fine System) โดยระบุให้ศาลกำหนดจำนวนค่าปรับรวมทั้งหมดให้เท่ากับผลคูณของปัจจัยสำคัญสองประการ³⁰

ปัจจัยแรกคือ - ปริมาณวันปรับ เป็นปัจจัยบอกถึงความหนักเบาในความผิดที่กระทำในการกำหนดปัจจัยแรกนี้ ศาลควรต้องพิจารณาถึงแรงจูงใจในการกระทำความผิด วิธีที่ใช้ในการกระทำความผิดและสภาพแวดล้อมที่มีส่วนให้ผลของการกระทำผิดรุนแรงขึ้นหรืออ่อนแอลงประกอบกันไปด้วย ดังนั้นถ้ามองกันในทางทฤษฎีแล้ว ผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดทำนองเดียวกัน จะต้องชำระค่าปรับตามฐานปัจจัยแรกนี้เท่า ๆ กัน

ปัจจัยที่สองก็คือ - ค่าปรับต่อวัน ให้ศาลพิจารณากำหนดจำนวนค่าปรับตามแต่สถานภาพ และฐานะทางการเงินของผู้กระทำความผิด ศาลควรที่จะกำหนดค่าปรับต่อวันให้เท่ากับเศษส่วนจำนวนหนึ่งของรายได้เฉลี่ยสุทธิรายวันของผู้กระทำความผิด Second Criminal Law Reform Act ไม่ได้กำหนดว่าเศษส่วนดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นเท่าไร แต่ก็เป็นที่เข้าใจกันว่า เศษส่วนดังกล่าวนั้น ไม่ควรจะเป็นจำนวนที่สูงจนกระทั่งทำให้ผู้กระทำความผิดหรือครอบครัวผู้กระทำความผิดต้องขาดซึ่งรายได้ขั้นต่ำที่ต้องมีต้องใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันไป

ตัวอย่างเช่น ถ้าค่าปรับต่อวันจะถูกกำหนดจาก หนึ่งในสามของรายได้เฉลี่ยสุทธิต่อวันของผู้กระทำความผิด และความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำไปนั้น สมควรถูกกำหนดให้มีการปรับเป็นจำนวน 20 วัน และรายได้สุทธิต่อวันของผู้กระทำความผิดคือ 60 มาร์ค ดังนั้นจำนวนรวมค่าปรับที่ผู้กระทำความผิดคนนี้ต้องชำระคือ 400 มาร์ค ($20 \times \frac{1}{3} \times 60$) แต่ถ้าผู้กระทำความผิดได้รับค่าจ้าง 15 มาร์คต่อวัน จำนวนค่าปรับก็จะออกมาเป็น 100 มาร์ค เท่านั้น

³⁰ Ibid., pp. 287-288.

ตัวอย่างเช่น ให้มีการกำหนดรายได้สมมติ หรือรายได้ที่คาดว่าจะได้รับของผู้กระทำความผิดในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนักเรียน หรือเพิ่งออกจากงาน ในกรณีแม่บ้าน ก็ให้สมมติรายได้บนสมมุติฐานของจำนวนเงินที่ได้รับจากสามีในช่วงสมรส เป็นต้น

เนื่องจาก Second Criminal Law Reform Act กำหนดให้มีการตีพิมพ์ทั้งหน่วยจำนวนวันและหน่วยคุณค่าต่อวันในคำพิพากษา กระบวนการดังกล่าวจึงได้รับการยอมรับว่ามีความโปร่งใสตรวจสอบได้ ขั้นตอนในการกำหนดปัจจัยสองประการดังกล่าวนี้ ได้ถูกให้กำหนดโดยไม่มี การขึ้นต่อกันและกัน อย่างไรก็ตามกฎหมายก็ไม่เปิดกว้างจนถึงขนาดให้ศาลกำหนดจำนวนค่าปรับโดยไม่สนใจจำนวนตัวเลขผลลัพธ์ที่ออกมา นอกจากนี้กฎหมายก็กำหนดไม่ให้กำหนดหน่วยจำนวนวันปรับ เกินกว่า 360 หน่วย หรือต่ำกว่า 5 หน่วยและค่าปรับต่อวันจะต้องไม่ต่ำกว่า 2 มาร์ค แต่ไม่ให้เกินกว่า 10,000 มาร์ค ดังนั้นเมื่อคำนวณจำนวนค่าปรับออกมาแล้วตัวเลขที่ได้สำหรับความผิดหนึ่งกระทงควรจะอยู่ในระหว่าง 10 มาร์ค จนถึง 3,600,000 มาร์ค³¹

การคำนวณรายได้ต่อวันของผู้กระทำผิด เพื่อวัตถุประสงค์ในการคำนวณจำนวนค่าปรับดังกล่าวนี้ ให้นำรวมจำนวนรายได้ทั้งหมดที่ได้มาจากเงินเดือน เงินปันผล ดอกเบี้ย เงินบำนาญ และสวัสดิการต่าง ๆ หักด้วยภาษี เบี้ยประกัน และสำหรับบุคคลที่เป็นเจ้าของกิจการ หักค่าใช้จ่ายของบริษัท และผลการขาดทุนออกด้วย การคำนวณจะทำได้ยากในกรณีที่ผู้กระทำผิดมีรายได้ต่ำ หรือไม่มีรายได้เลย เช่นเดียวกับในกรณีที่ผู้กระทำผิดเพิ่งออกจากงานนักเรียน แม่บ้าน และคนว่างงาน อย่างไรก็ตามกฎหมายก็มีการกำหนดกระบวนการ และข้อสมมติฐานที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้ถือเสมือนกับว่ามีรายได้เพื่อการคำนวณค่าปรับได้

ใน Second Criminal Law Reform Act ไม่มีกระบวนการบังคับให้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินของผู้กระทำผิด ดังนั้น ศาลจึงต้องพึ่งข้อมูลทางการเงินที่จำเลยได้เปิดเผยให้ศาลทราบ รวมถึงรายงานของอัยการที่เกี่ยวกับอาชีพ วุฒิการศึกษา และสถานที่พักอาศัยของผู้กระทำผิด อาจเนื่องจากศาลมีอำนาจในการที่จะประเมินสถานภาพทางการเงินของผู้กระทำผิด ผู้กระทำผิดเองจึงอาจยินยอมที่จะเปิดเผยจำนวนรายได้ที่แท้จริงทั้งหมดให้แก่ศาลทราบก็ได้ เพราะความกลัวที่ว่าศาลอาจจะประเมินตัวเลขที่สูงเกินไป อย่างไรก็ตามศาลอาจจะประสบปัญหาในการกำหนดจำนวนค่าปรับให้ได้ถูกต้องเหมาะสม ในกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของตนให้ศาลทราบ และอาชีพของผู้กระทำผิดนั้นมีฐานเงินเดือนที่แตกต่างกันจนไม่สามารถหาจำนวนเฉลี่ยที่เหมาะสมได้

³¹ Ibid pp.288-289.

* ผลการสำรวจยังพบอีกว่า ความเต็มใจที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะทางการเงินแก่ศาล แตกต่างกันไปแล้วแต่วิชาชีพ คนงานประเภทหาเช้ากินค่ำ ไม่มีทักษะพิเศษใด ๆ มีแนวโน้มที่จะให้ข้อมูลดังกล่าวมากที่สุด ในขณะที่เจ้าของกิจการ เป็นกลุ่มบุคคลที่ไม่เต็มใจในการให้ข้อมูลดังกล่าวมากที่สุด

Second Criminal Law Reform Act ให้อำนาจและดุลพินิจศาลในการกำหนดระยะเวลาในการชำระค่าปรับ ถ้าผู้กระทำความผิดโทษปรับไม่สามารถชำระค่าปรับภายในทันที ศาลอาจอนุญาตให้ชำระเป็นงวด ๆ ก็ได้ หรือศาลอาจกำหนดให้มีช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ยังไม่ต้องชำระค่าปรับ (Grace Period) ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับ กฎหมายกำหนดให้มีการเปลี่ยนโทษปรับเป็นโทษจำคุกได้ โดยใช้ "อัตราแลกเปลี่ยน" 1 วันในคุกต่อหนึ่งหน่วยจำนวนวัน แต่ Second Criminal Law Reform Act ก็ไม่มีการให้สิทธิพิเศษแก่ผู้กระทำความผิด ในการที่จะเลือกให้มีการบังคับใช้โทษจำคุกแทนโทษปรับ โดยหลักการก็คือว่าโทษปรับคือกระบวนการลงโทษลำดับแรกและหน่วยงานบังคับชำระค่าปรับก็มีสิทธิที่จะรวบรวมค่าจ้างของผู้กระทำความผิดและยึดทรัพย์เพื่อนำไปชำระค่าปรับที่ศาลกำหนดได้ หลังจากวิธีการบังคับชำระค่าปรับที่กล่าวมานี้ไม่สำเร็จ ศาลจึงจะยอมให้มีการ "แลกเปลี่ยน" โทษปรับเป็นโทษจำคุกได้

ประสบการณ์และบทเรียนของเยอรมันตะวันตกภายหลังการปฏิรูปกฎหมาย พบว่าสถิติในช่วงเวลาหลายปีภายหลังการปฏิรูปกฎหมาย แสดงให้เห็นว่าเยอรมันตะวันตกประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในการลดจำนวนการนำโทษจำคุกกระยะสั้นมาเป็นบทลงโทษทางอาญา นอกจากนี้ การปฏิรูปยังประสบผลสำเร็จในการลดจำนวนการไม่ชำระค่าปรับได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ความต้องการลดจำนวนการนำโทษจำคุกในระยะสั้นมาใช้เป็นบทลงโทษ ถือได้ว่า First Criminal Law Reform Act ประสบความสำเร็จมาก ในปี 1965 ก่อนการใช้ First Criminal Law Reform Act นั้น ความผิดหลากหลายประเภท เป็นต้นว่า ความผิดฐานลักขโมย ยุงให้เกิดการจลาจล ขู่สาว การพนัน และความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนาบางอย่าง มีบทลงโทษเป็นการจำคุกหกเดือน หรือต่ำกว่านั้น ในปี 1966 ร้อยละ 85 ของความผิดที่มีโทษฐานจำคุก เป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหกเดือน หรือต่ำกว่าทั้งสิ้น ต่อมาในปี 1968 จำนวนการลงโทษจำคุกหกเดือน หรือต่ำกว่าหกเดือน คือ 113,273 คน แต่พอมาในปี 1970 หนึ่งปีหลังจาก First Criminal Law Reform Act มีผลใช้บังคับ จำนวนการลงโทษจำคุกหกเดือน หรือต่ำกว่านั้นได้ลดลงไปเป็น 23,664 คน หลังจากนั้นในปี 1979 จำนวนดังกล่าวก็ลดลงไปอีกเป็น 10,609 คน สถิติโดยย่อในปี 1979 นั้นเป็นดังต่อไปนี้ ร้อยละ 82 ของการลงโทษทั้งหมดเป็นการลงโทษในรูปโทษปรับ และร้อยละ 2 เป็นในรูปของการจำคุกกระยะสั้น³²

³² Ibid p.291

จำนวนที่ลดลงของการลงโทษจำคุกระยะสั้นที่กล่าวมานั้นไม่ได้ทำให้ผู้ร่าง Alternative Draft Code เลิกความพยายามในการที่จะยกเลิกการลงโทษจำคุกระยะสั้นให้หมดสิ้นไปจากระบบกฎหมายอาญาเยอรมันตะวันตกแต่อย่างใด สถิติตัวเลขบางอย่างบ่งชี้ให้เห็นว่า การนำโทษจำคุกมาใช้เป็นบทลงโทษสำหรับความผิดอาญาบางอย่างนั้น ไม่ค่อยสมเหตุสมผล หรือเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมเท่าใดนัก ในปี 1972 กว่าร้อยละ 70 ของโทษปรับ ได้ถูกนำมาใช้กับคดีอาญาอย่างคดีจราจร เช่น ขับรถในขณะเมาสุรา ในทางตรงกันข้าม คดีที่มีการจำคุกส่วนใหญ่เป็นคดีความผิดอาญาประเภทลักทรัพย์ การใช้กำลังทำร้ายร่างกาย และฉ้อโกง สัดส่วนดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า ศาลในเยอรมันตะวันตกมองว่าโทษปรับเป็นบทลงโทษที่ไม่เหมาะสมสำหรับคดีประเภท ลักทรัพย์ ใช้กำลังทำร้ายร่างกายและฉ้อโกง³³

จากสถิติการลงโทษแสดงให้เห็นถึงสัดส่วนของโทษปรับ และโทษจำคุกสำหรับความผิดอาญาที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งสถิตินี้แสดงให้เห็นว่า ศาลแทบจะไม่เคยลงโทษปรับในอัตราค่าปรับที่เกินกว่า 1000 มาร์ค สำหรับความผิดประเภทลักทรัพย์ ใช้กำลังทำร้ายร่างกาย หรือฉ้อโกงเลย โดยศาลมักจะลงโทษคดีประเภทดังกล่าวนี้ด้วย โทษจำคุก และโทษปรับแบบไม่สูงนักมากกว่า ศาลมีแนวโน้มที่จะลงโทษปรับสำหรับความผิดลักทรัพย์ ใช้กำลังทำร้ายร่างกาย หรือฉ้อโกงที่ผลการกระทำไม่ฉงนมากนัก สำหรับความผิดดังกล่าวที่ผลการกระทำค่อนข้างจะฉงน ศาลมีแนวโน้มที่จะลงโทษจำคุกมากกว่า บทลงโทษที่กล่าวมานี้ ก่อนข้างจะเป็นภาพที่ขัดกับการลงโทษคดีจราจรที่ผลการกระทำค่อนข้างจะฉงน ซึ่งศาลมักจะลงโทษปรับเป็นจำนวนสูง ๆ มากกว่า

กล่าวโดยสรุป First Criminal Law Reform Act ลดจำนวนการนำโทษจำคุกระยะสั้นมาใช้เป็นบทลงโทษได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ผู้กระทำผิดเป็นจำนวนมากในคดีอาญาบางอย่างยังคงถูกตัดสินให้ต้องได้รับโทษจำคุกต่อไปแต่ไม่ใช่โทษปรับ เป็นไปได้ว่านี่คือผลจากการที่ First Criminal Law Reform Act แด่พยายามให้ลดจำนวนโทษจำคุกลง แต่ไม่ได้ "ห้าม" เสียทีเดียวในการที่จะไม่ให้มีการลงโทษจำคุก ข้อสรุปดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกับข้อคิดของ Mr. Jurgen Baumann ที่เคยอธิบายไว้ว่า "ถ้าต้องการยกเลิกการลงโทษจำคุกระยะสั้นให้หมดสิ้นไป ต้องนำ มาตรา 36 ของ Alternative Draft Code มาใช้ ซึ่งก็คือการห้ามมิให้นำโทษจำคุกต่ำกว่า 6 เดือนมาใช้เป็นบทลงโทษ"³⁴

³³ Ibid., pp.292-293.

³⁴ Ibid., p.294.

การกำหนดจำนวนค่าปรับให้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสัมพันธ์กับสถานภาพทางการเงิน และสภาพครอบครัวของผู้กระทำผิดนั้น ใน Second Criminal Law Reform Act ซึ่งมีผลใช้บังคับตอนปี 1975 ได้กำหนดให้มีวิธีการคำนวณจำนวนค่าปรับอย่างเป็นระบบระเบียบ และสัมพันธ์กับสถานภาพทางการเงิน และสภาพครอบครัวของผู้กระทำผิด สถาบัน Max Planck Institute for Foreign and International Criminal Law ได้ทำการวิจัยเพื่อค้นหาว่า Second Criminal Law Reform Act นี้ประสบผลสำเร็จในการนำมาใช้เพียงไร จากการวิเคราะห์ได้แสดงให้เห็นถึงจำนวนการลงโทษปรับก่อน และหลังปี 1975 ซึ่งได้แสดงให้เห็นว่า กฎหมายฉบับนี้ไม่มีผลกระทบอะไรมากนักกับการลงโทษปรับที่มีจำนวนต่ำกว่า 1500 มาร์ค แต่สำหรับโทษปรับที่มีจำนวนเกินกว่า 1500 มาร์ค นั้น มีการเพิ่มจำนวนขึ้นมากอย่างเห็นได้ชัดหลังจากที่กฎหมายมีผลบังคับใช้ในปี 1975 เนื่องจาก ข้อแรก การปฏิรูปกฎหมายได้ผลตามที่ต้องการ กล่าวคือสร้างภาระทางการเงินต่อผู้กระทำผิดที่ฐานคดีโดยการลงโทษด้วยค่าปรับจำนวนสูง ๆ ข้อที่สอง ศาลมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับความผิดบางอย่าง และลงโทษสำหรับการทำความผิดบางอย่างนั้นหนักกว่าความผิดอื่นซึ่งเป็นการผิดไปจากความมุ่งหมายของกฎหมายที่ให้กำหนดบทลงโทษโดยคำนึงถึงสถานภาพทางการเงินของผู้กระทำผิด

Second Criminal Law Reform Act มีวัตถุประสงค์ไม่เพียงแต่กำหนดจำนวนค่าปรับให้สัมพันธ์กับ สถานภาพทางการเงินของผู้กระทำผิด แต่ยังมีวัตถุประสงค์ที่จะให้มีการคำนวณจำนวนค่าปรับได้อย่างถูกต้องเหมาะสมด้วย สถาบัน Max Planck Institute for foreign and International Criminal Law ได้ทำการวิเคราะห์ ความถูกต้อง เหมาะสมของจำนวนค่าปรับในคดีบางคดีในศาลเยอรมันตะวันตก ผลการสำรวจออกมาว่า กว่าร้อยละ 54 ของคดีที่ศาลกำหนดให้มีการชำระค่าปรับแบบวันปรับ ศาลไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของจำเลย ในทำนองเดียวกัน กว่าร้อยละ 75 ของคดีที่ศาลกำหนดให้มีการชำระค่าปรับแบบระบบวันปรับ ศาลก็ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางการเงินของจำเลยเลยเช่นกันและในร้อยละ 1.7 เท่านั้นของคดีที่ศาลกำหนดให้มีการชำระค่าปรับแบบวันปรับ ศาลหรือทางอัยการได้ทำการตรวจสอบเพิ่มเติมถึงสถานภาพทางการเงิน หรือรายได้ของจำเลย³⁵

ผลการสำรวจยังพบอีกว่า ความเต็มใจที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานะทางการเงินแก่ศาล แตกต่างกันไปแล้วแต่วิชาชีพ คนงานประเภทหาเช้ากินค่ำ ไม่มีทักษะพิเศษใด ๆ มีแนวโน้มที่จะให้ข้อมูลดังกล่าวมากที่สุด ในขณะที่เจ้าชอมกิจการเป็นกลุ่มบุคคลที่ไม่เต็มใจในการให้ข้อมูลดังกล่าวมากที่สุด

³⁵ Ibid., pp.295-296.

ในบรรดาคดีทั้งหมดที่ศาลทราบถึงสถานภาพทางการเงินของจำเลย จำนวนหน่วยคุณค่าต่อวันค่อนข้างแตกต่างกันไปตามจำนวนรายได้ของจำเลยแต่ในบรรดาคดีทั้งหมดที่ศาลไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางการเงินของจำเลย ทางสถาบันไม่สามารถวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งใดเป็นปัจจัยที่ศาลใช้ในการกำหนดหน่วยคุณค่าต่อวันเพื่อการคำนวณจำนวนค่าปรับอย่างไรก็ตาม สถาบันก็คาดการณ์ว่าปัจจัยสำคัญดังกล่าวนั้นก็คือ อาชีพ และสถานภาพสมรส

การที่ศาลกำหนดลงโทษในรูปของโทษปรับโดยที่มากกว่าครึ่งหนึ่งของคดีดังกล่าวนั้น ศาลไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับรายได้หรือสถานภาพทางการเงินของผู้กระทำผิดเลยนั้นออกจะเป็นการขัดกับวัตถุประสงค์ของ Second Criminal Law Reform Act ในสองประการดังนี้ ประการที่หนึ่ง เป็นไปไม่ได้ที่ศาลจะกำหนดจำนวนค่าปรับได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับความหนักเบาในการกระทำผิด และสถานภาพทางการเงินของผู้กระทำผิด ถ้าศาลไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของผู้กระทำความผิด ประการที่สอง การขาดซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้น เป็นการยากที่จะทำให้จำนวนค่าปรับมีผลกระทบอย่างสมน้ำสมเนื้อต่อผู้กระทำผิดที่มีสถานภาพทางการเงินที่แตกต่างกัน เมื่อใดก็ตามที่ศาลคาดการณ์จำนวนตัวเลขรายได้ของผู้กระทำผิด โอกาสเป็นไปได้อย่างสูงมากที่จะเกิดความไม่ถูกต้อง ซึ่งจะนำมาซึ่งจำนวนค่าปรับที่สูง หรือต่ำเกินไป

การที่ศาลขาดข้อมูลสำคัญดังกล่าวไปนั้นทำให้วัตถุประสงค์ ที่ทาง Second Criminal Law Reform Act ต้องการจะบรรลุเป็นไปได้อย่างยากขึ้น แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า การนำ Second Criminal Law Reform Act มาใช้จะไม่ประสบความสำเร็จ เพราะเป้าหมายในการจัดเก็บค่าปรับ ถือได้ว่าประสบความสำเร็จมาก ผลการสำรวจของสถาบันดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เกือบครึ่งหนึ่งของคดีที่ลงโทษปรับแบบรายวันนั้น มีการชำระค่าปรับในทันทีเลย ร้อยละกว่า 30 ของคดีที่ลงโทษปรับแบบรายวัน มีการชำระภายหลังที่ได้มีการเลื่อนการชำระค่าปรับให้ ร้อยละ 11 จบลงด้วยการที่ต้องมีการยึดทรัพย์สินเพื่อนำมาชำระค่าปรับ และ 1 ใน 5 ประสบความสำเร็จในการยึดทรัพย์สิน มีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้น ที่ผู้กระทำผิดต้องติดคุกแทนเนื่องจากไม่สามารถชำระค่าปรับได้ สถิตินี้แสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าปรับดังกล่าวเป็นผลมาจากการจัดเก็บค่าปรับตามฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องโทษปรับได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ศาลอาจจะมีการกำหนดจำนวนค่าปรับได้พอเหมาะพอเจาะกว่าที่ผลการสำรวจของสถาบันดังกล่าวได้วิจัยเอาไว้ และย่อมหมายถึงว่า Second Criminal Law Reform Act ประสบผลสำเร็จพอสมควร³⁶

³⁶ เท่าที่ผ่านมา ศาลมักจะปรับจำนวนค่าปรับลง หลังจากที่ได้พิจารณาถึงปัจจัยที่ว่าผู้กระทำผิดที่ภาระต้องเลี้ยงดูใครหรือไม่

³⁶ Ibid, p.297.

จากการเปรียบเทียบโครงสร้างระบบการลงโทษปรับรายวันของเยอรมันและสวีเดนพบว่า โครงสร้างของเยอรมันไม่ยึดติดกับการแบ่งประเภทของความผิด ซึ่งเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ตัวอย่าง เช่น ขณะที่ 1 ใน 2 ของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งหมดในสวีเดนถูกลงโทษปรับ แต่ 1 ใน 3 ของเยอรมันที่ถูกลงโทษปรับ หรืออย่างเช่น 2 ใน 3 ของความผิดฐานต่าง ๆ ในเยอรมันทั้งหมดที่เป็นคดีอุกฉกรรจ์เกี่ยวกับร่างกายและชีวิตของบุคคลถูกลงโทษปรับ ขณะที่ 1 ใน 2 ของผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกันในสวีเดนถูกลงโทษเท่านั้น กล่าวโดยสรุปแล้วในเรื่องของระบบ DAY-FINE นั้น เกณฑ์ที่ใช้กันอยู่ในยุโรปมีอยู่ 2 เกณฑ์ คือ

1. เป็นการปรับ แบบ STANDARDIZATION หรือ STANDARD หมายความว่า เป็นมาตรฐานเดียวกัน กับผู้กระทำความผิดทุกคน ซึ่งใช้อยู่ในประเทศสแกนดิเนเวีย เช่น สวีเดน ฟินแลนด์ เดนมาร์ก ซึ่งยึดหลักเศรษฐกิจอย่างเคร่งครัด

2. แบบ INDIVIDUALIZATION หรือเป็นการคำนึงถึงตัวผู้กระทำความผิดเป็นคน ๆ ไป โดยได้พยายามที่จะทำให้เป็น STANDARD หรือมาตรฐานเดียวกันน้อยที่สุด ความแตกต่างในการคิดคำนวณของสองระบบนี้ น่าจะเนื่องมาจากว่าโดยกระบวนการพิจารณาในประเทศ สวีเดนและฟินแลนด์ การคิดส่วนใหญ่จะคิดคำนวณมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยส่งต่อไปให้พนักงานอัยการและการปรับนั้น โดยมากก็จะเป็นการปรับโดยพนักงานอัยการไม่มาถึงศาล แม้กระทั่งในฟินแลนด์เอง ซึ่งอยู่ในประเทศสแกนดิเนเวีย แม้จะไม่ได้ให้ตำรวจหรือพนักงานอัยการเป็นผู้ปรับ แต่ให้ศาลเป็นผู้ปรับ แต่ก็ปรับตามที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอและระบุไป เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าในระบบที่ใช้อยู่ในสแกนดิเนเวีย เช่น ประเทศสวีเดน หรือประเทศ ฟินแลนด์นั้น จะขึ้นอยู่กับจำนวนของตำรวจและพนักงานอัยการมากกว่าที่จะเป็นดุลพินิจของศาล นอกจากนี้ เกณฑ์ที่ใช้ในประเทศเหล่านี้ก็เป็นเกณฑ์ประเภทที่เรียกว่าได้สุทธิ หากแต่ต้อง คำนึงจากหลายอย่างมาพิจารณาผสมกัน เมื่อเป็นเช่นนี้จึงต้องสร้างเกณฑ์มาตรฐานที่จะ กำหนดวันและกำหนดจำนวนค่าปรับให้เป็นเกณฑ์เดียวกัน และใกล้เคียงกัน เพื่อใช้กับผู้กระทำความผิดทุกคน แต่ส่วนในประเทศเยอรมันไม่ได้เป็นเช่นนั้น เมื่อคำนึงถึงรายได้สุทธิ (NET INCOME) เป็นหลักและการสั่งปรับจะเป็นการส่งโดยศาล จึงไม่สามารถจะใช้เกณฑ์ (STANDARD) ได้จึงใช้ระบบที่เรียกกันว่า INDIVIDUALIZATION คือคำนึงถึงบุคคลแต่ละคน หรือผู้กระทำความผิดแต่ละคนเป็นเกณฑ์สำคัญ กล่าวโดยสรุป DAY-FINE SYSTEM เป็นระบบที่ต้องการให้การลงโทษปรับเป็นไปอย่างยุติธรรม ทั้งต่อสังคมและผู้กระทำความผิด³⁷

³⁷ สมยศ วัฒนภิรมย์, "การรอกการลงโทษปรับและการรอกการกำหนดโทษปรับ," หน้า 81

ประเทศสหรัฐอเมริกา

เป็นการศึกษาถึงประเทศที่มีแนวคิดในการนำระบบวันปรับมาทดลองใช้ ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกฎหมายภายใน และพัฒนาระบบดังกล่าวให้มีความเหมาะสมและแก้ไขข้อบกพร่องจากเดิมที่มีอยู่

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการใช้ระบบการปรับแบบตายตัวมาเป็นระยะเวลานาน จากข้อบกพร่องและข้อจำกัดของระบบการปรับตายตัวนั้น ทำให้เกิดกระแสผลักดันให้เกิดการปรับปรุงระบบโทษปรับ ซึ่งได้มีการวิจัยโดย VERA INSTITUTE OF JUSTICE กรุงนิวยอร์กสรุปไว้ดังต่อไปนี้³⁸

ประการแรก ระบบโทษปรับตายตัวก่อให้เกิดช่องว่างในการบังคับใช้ระหว่างผู้กระทำความผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกับกลุ่มที่ค่อนข้างยากจน เมื่อลงโทษปรับในอัตราเดียวกัน ในฐานะความผิดเดียวกันและไม่เท่าเทียมกันในการลงโทษปรับซึ่งมีผลกระทบต่อผู้กระทำความผิดดังกล่าวทำให้หลักสำคัญของการลงโทษเอาทัณฑ์สันผู้กระทำความผิดบิดเบือนไป

ประการที่สอง ผู้พิพากษาอาจรู้สึกไม่สะดวกใจที่จะใช้โทษปรับกับผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจน ไม่ว่าจะเป็เพราะตระหนักถึงความไม่เท่าเทียมกันหากจะใช้โทษดังกล่าวหรืออาจเป็นเพราะค่านึงถึงว่าผู้กระทำความผิดที่มีฐานะยากจนจะไม่สามารถปฏิบัติตามโทษที่บังคับใช้ได้จริงจึงคือไม่มีเงินชำระค่าปรับได้ก็ตาม ดังนั้นจึงเกิดภาพที่ผู้พิพากษาจะหยิบโทษปรับมาใช้ในกรณีต่างๆเพียงไม่กี่กรณีเท่านั้น

ประการที่สาม เป็นเรื่องของแนวทางการปฏิบัติที่จัดเรียงลำดับโทษปรับกับฐานความผิดที่ไม่ร้ายแรงนัก นอกจากนี้ระวางโทษปรับมักจะถูกนำมาใช้ในอัตราที่ต่ำกว่าที่ควร เพราะไม่ได้รับความนิยมนำใช้ซึ่งผู้พิพากษาหลายท่านสรุปว่า "อัตราความเข้มของการลงโทษปรับนั้นจำกัด และติดขัดในการใช้อย่างมากมาย"

³⁸ Judith Greene, The Staten Island Day Fine experiment, p. 2.

ข้อจำกัดยิ่งกว่านั้นของการบังคับใช้โทษปรับในสหรัฐอเมริกาก็คือ ความไม่ชัดเจนของนโยบายอันส่งผลต่อการปฏิบัติ จากการวิจัยเรื่องบทบังคับของกฎหมายดังกล่าวพบว่า มีการบังคับใช้โทษปรับน้อยมากต่อผู้กระทำผิดที่ยากจนคล้าย ๆ กันในหลายแห่งขณะเดียวกันก็ใช้ต่อผู้กระทำผิดคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นวงกว้าง ซึ่งประสบผลสำเร็จในตอนแรกเท่านั้น ต่อมาเมื่อมีการใช้โทษปรับอย่างแพร่หลายกับความผิดบางประเภท ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งกลับต้องใช้โทษจำคุกแทนสำหรับความผิดประเภทที่เคยใช้โทษปรับ และบ้างก็ได้รับโทษปรับ ในอัตราที่ไม่เหมาะสมเมื่อเวลาผ่านไป เพราะปรากฏว่าระบบพิกัดอัตรา หรือระบบการลงโทษปรับตายตัวทำให้ไม่สามารถเพิ่มจำนวนค่าปรับให้สูงขึ้นได้

ดังนั้นจากการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของโทษปรับในการพิจารณาพิพากษาคดี ของ VERA INSTITUTE OF JUSTICE ได้ผลการวิจัยเป็นข้อสรุปสำคัญว่า "ปรากฏการณ์ที่การลงโทษปรับของอเมริกันขาดประสิทธิผลนั้น เนื่องจากใช้ระบบโทษปรับตายตัว (FIXED SUM) นั้นเอง ด้วยเหตุนี้จึงเกิดแนวคิดที่จะแก้ไขปรับปรุงการลงโทษปรับของศาลอเมริกันขึ้น โดยเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนารูปแบบหรือกลไกที่มีนัยสำคัญต่อความสามารถในการจ่ายค่าปรับของผู้กระทำผิดเช่นเดียวกับประเทศในกลุ่มยุโรปที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง³⁹

ความสำเร็จของเยอรมันลดจำนวนการนำโทษจำคุกมาใช้เป็นบทลงโทษทางอาญา และนำระบบค่าปรับแบบ Day-Fine มาใช้เป็นบทลงโทษทางอาญามากขึ้น สร้างความสนใจให้กับประเทศต่าง ๆ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะจากสหรัฐอเมริกาซึ่งมีการใช้โทษจำคุกกักขัง เป็นบทลงโทษหลักเอากับผู้กระทำผิดทางอาญา ในปี 1979 โทษจำคุกคิดได้เป็นร้อยละ 54 และโทษปรับคิดได้เป็นแค่ร้อยละ 13 ของการลงโทษทางอาญาทั้งหมดในศาลมลรัฐในสหรัฐอเมริกา ตัวเลขสถิติเหล่านี้แตกต่างมากกับสิ่งที่เกิดขึ้นในเยอรมันตะวันตก ในปี 1979 ศาลในเยอรมันตะวันตกได้มีการลงโทษทางอาญาสำหรับความผิดหลากหลายประเภท โดยโทษจำคุกคิดได้เป็นร้อยละ 17 และโทษปรับคิดได้เป็นร้อยละ 82 ของคดีทั้งหมด การที่สหรัฐอเมริกามีการนำโทษจำคุกมาใช้เป็นบทลงโทษทางอาญามากเกินไปนั้น ได้ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย เช่น ปัญหาเรื่องมีนักโทษในคุกมากจนเกินไป และปัญหาในเรื่องที่ผู้กระทำผิดถูกตัดขาดจากสังคม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ก็ได้เคยเกิดขึ้นมาแล้วในเยอรมันตะวันตกเช่นกัน⁴⁰

³⁹ สมยศ วัฒนภิรมย์, "การรอกการลงโทษปรับและการรอกการกำหนดโทษปรับ," หน้า 81

⁴⁰ Gary M. Friedmon, "The West German Day-Fine System: A possibility for the United States?," p. 297.

การที่สหรัฐอเมริกาจะนำระบบที่ใช้กันอย่างประสบความสำเร็จในเยอรมันตะวันตกนั้นมาใช้ในสหรัฐอเมริกา ฝ่ายนิติบัญญัติอาจจะไม่ต้องการที่จะนำระบบโทษปรับแบบ Day-Fine มาใช้ ถ้าโทษปรับนั้นไม่ได้มีผลในการช่วยลดอาชญากรรม หรือลดการกระทำผิดซ้ำซาก ได้ดีไปกว่าโทษจำคุก แต่อย่างน้อยผู้เขียนก็มีข้อสันนิษฐานว่า ระบบโทษปรับแบบ Day-Fine นั้นเป็นบทลงโทษที่น่าจะนำมาใช้ได้ สำหรับความผิดในสหรัฐอเมริกาที่กำหนดให้ต้องรับโทษปรับอยู่แล้ว

ในส่วนอำนาจในการตรวจสอบ และเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของผู้กระทำผิดนั้น รัฐสภาเยอรมันตะวันตกได้ปฏิเสธที่จะให้อำนาจศาล ในการที่จะมีอำนาจบังคับให้ผู้กระทำผิดเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของตน ซึ่งบางทีจึงเป็นการยากสำหรับศาลที่จะพิจารณาจำนวนค่าปรับที่สมน้ำสมเนื้อกับสถานภาพทางการเงินของผู้กระทำผิดได้ ในทางตรงกันข้าม ศาลสหรัฐอเมริกามีอำนาจในการตรวจสอบข้อมูลทางการเงิน เนื่องจากสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของผู้กระทำผิดได้มากกว่า กฎหมาย และวิธีปฏิบัติในสหรัฐอเมริกา ช่วยทำให้ศาลเข้าถึงข้อมูลทางการเงินของผู้ต้องโทษปรับ ตัวอย่างเช่น มาตรา 32 (ค) ของ Federal Rule of Criminal Procedure กำหนดให้พนักงานควบคุมในช่วงการรอลงอาญา กระทำการตรวจสอบ และไต่สวนผู้กระทำผิดก่อนที่จะมีการออกคำพิพากษา และให้ทำรายงานผลการตรวจสอบไต่สวนดังกล่าวให้แก่ผู้พิพากษา โดยรายงานดังกล่าวจะต้องมีการพูดถึง "ข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวกับสถานภาพทางการเงินของผู้กระทำผิด ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อศาลในการพิจารณาลงโทษทางอาญา" ด้วย นอกจากนี้ Supreme Court ของสหรัฐอเมริกาก็ได้อาศัยอำนาจตามข้อ 32 วางกฎไว้ว่า ก่อนที่จะมีคำพิพากษา ศาลอาจจะ "ทำการพิจารณา และไต่สวนในภาพกว้าง ๆ โดยไม่มีข้อจำกัด ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลใด ๆ ที่ศาลอาจจะต้องการทราบหรือค้นต่อของข้อมูลใด ๆ ที่ศาลได้รับทราบข้อมูลมาก็ได้"⁴¹ ในทำนองเดียวกัน Organized Crime Control Act of 1970 ก็ให้อำนาจศาลในการที่จะได้รับข้อมูลใด ๆ ที่เกี่ยวกับผู้กระทำผิดได้โดยไม่มีข้อจำกัด เพื่อวัตถุประสงค์ในการพิพากษาลงโทษจำเลย กฎหมายตัวนี้ได้ถูกตีความอย่างกว้าง ให้เป็นการอนุญาตศาลให้พิจารณาถึงข้อมูล หรือพยานหลักฐานอื่นใดที่ไม่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในศาลได้ด้วย เช่น พิจารณาหลักฐานที่ตำรวจได้ไปยึดมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือพิจารณาถึงประวัติการถูกจับของผู้กระทำผิดคนนั้น ๆ

* ตามกฎหมายของหลาย ๆ รัฐในสหรัฐอเมริกา ในการกำหนดจำนวนค่าปรับ ศาลจะต้องพิจารณาถึงกำลังความสามารถในการชำระค่าปรับของผู้กระทำผิดด้วย

⁴¹ Ibid., pp.299-300

ดังนั้น อาจพิจารณาได้จากบทบัญญัติที่กล่าวมาทั้งหมด ทำให้ศาลสหรัฐอเมริกา มีอำนาจเพียงพอแล้วในการที่จะเข้าถึงข้อมูลทางการเงิน และตรวจสอบแบบฟอร์มเสียภาษี (Tax Returns) ของผู้กระทำผิดได้ แม้ว่ากฎหมายปัจจุบันจะไม่อนุญาตให้กรมสรรพากรสหรัฐอเมริกา (Internal Revenue Service) เปิดเผยแบบฟอร์มเสียภาษีของประชาชนให้ศาลได้ก็ตาม อย่างไรก็ตาม ศาลก็ยังพอมีทางที่จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางการเงิน หรือรายได้ของผู้กระทำผิดได้จากแหล่งอื่นอีก ตัวอย่างเช่น ศาลมีอำนาจเพียงพอที่จะบังคับให้นักบัญชี หรือ ทนายความของผู้กระทำผิดเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำผิดได้ นอกจากนี้ ศาลเองก็มีอำนาจที่จะบังคับให้ผู้กระทำผิดเขียนจำลองบอกตัวเลขในแบบฟอร์มเสียภาษีของตนเองขึ้นมาเองก็ได้ เพื่อวัตถุประสงค์ในการพิพากษาลงโทษ โดยไม่เป็นการขัดกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ กล่าวโดยสรุป กฎหมายสหรัฐอเมริกาค่อนข้างให้อำนาจศาลมากพอสมควรในการสืบค้นหาความจริง เพื่อวัตถุประสงค์ในการพิพากษาลงโทษจำเลย ดังนั้น ศาลในสหรัฐอเมริกาจึงน่าจะประเมินและกำหนดจำนวนค่าปรับได้ถูกต้องเหมาะสม และเหมาะสมกับฐานะผู้กระทำความผิดได้มากกว่าศาลในเยอรมันตะวันตก ด้วยเหตุผลหลักที่ว่า ศาลในสหรัฐอเมริกา มีโอกาสที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางการเงินของผู้กระทำผิดได้หลายทาง⁴²

การกำหนดโทษในระบบวันปรับเป็นกระบวนการคิดคำนวณจำนวนค่าปรับที่โปร่งใส มีผลกระทบทางการเงินของผู้ต้องโทษต่อผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสมและทำให้โอกาสที่ผู้กระทำผิดจะไม่ชำระค่าปรับมีน้อยลง โทษปรับนั้นจะมีส่วนช่วยให้มีการลดจำนวนการกระทำผิดอาญาลงไปด้วย คือทำให้ผู้กระทำเกิดความกลัวหรือไม่อยากกระทำผิด เนื่องจากจะถูกลงโทษอย่างสมน้ำสมเนื้อ และมีผลกระทบต่อสถานภาพทางการเงินของผู้กระทำนั้นเอง กระบวนการในการนำโทษปรับแบบ Day-Fine จะมีผลกระทบต่อแรงจูงใจในแง่ทรัพย์สินของบุคคลที่คิดจะกระทำผิดได้พอสมควร⁴³ ตัวอย่างเช่น นายตุ้ยกำลังประเมินผลได้ผลเสียของการก่ออาชญากรรมอันหนึ่ง ซึ่งถ้าเขาทำสำเร็จเขาจะได้ US\$10,000 นายตุ้ยก็ต้องชั่งน้ำหนักถึงจำนวนค่าปรับที่เขาจะต้องชำระค่าปรับและโอกาสความเป็นไปได้ในการที่นายตุ้ยจะถูกจับในการกระทำผิด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ = (โอกาสในการทำได้สำเร็จ) * (ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้) - (โอกาสในการโดนจับและถูกพิพากษาให้รับโทษ) * (จำนวนค่าปรับที่คาดว่าจะเป็น)

⁴² Ibid., pp. 301-302

⁴³ Becker, Crime and Punishment: An Economic Approach, 76 J. Pol. Econ. 169 (1968)

ถ้านายตุ้ยคาดการณ์ว่า เขามีโอกาสร้อยละ 40 ในการที่จะถูกจับและถูกพิพากษาให้เสียค่าปรับเป็นจำนวน US18,000 ตามระบบโทษปรับแบบ Day-Fine นายตุ้ยอาจคาดการณ์ได้ว่าถ้าถูกจับได้จะต้องเสียค่าปรับเป็นจำนวนที่มีมูลค่ามากกว่าทรัพย์สินที่จะได้เป็นจำนวน US1,200^{*} เพราะฉะนั้นนายตุ้ยจะไม่อยากกระทำความผิดดังกล่าว เนื่องจากแรงดึงดูดใจในแง่ทรัพย์สินไม่มี แต่ถ้าเป็นนายตีซึ่งรายน้อยกว่านายตุ้ย นายตีคาดว่าเขาอาจจะต้องโทษปรับแบบ Day-Fine แค่ US13,000 นายตีอาจคาดการณ์ได้ว่าจะได้ประโยชน์จากการกระทำผิดเป็นจำนวน US800^{*} จากตัวอย่างดังกล่าวนี้ อาจวิเคราะห์ได้ว่า ถ้ารายได้ของคนคนหนึ่งต่ำกว่าประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้ในการกระทำผิด โอกาสที่บุคคลนั้นจะกระทำผิดจะมีมากขึ้นเนื่องจากประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำผิดมีมากกว่าประโยชน์ที่ต้องเสียไป

บทวิเคราะห์นี้เป็นผลมาจากความจริงที่ว่า ถ้ากระทำผิดสำเร็จแล้วไม่ถูกจับ จะได้ประโยชน์ที่ต้องการได้ซึ่งอาจเป็นจำนวนมากก็ได้ แต่ถ้ากระทำผิดแล้วไม่สำเร็จแล้วถูกจับ ค่าปรับที่ต้องเสียจะมีจำนวนที่ "ลดหลั่นไป" ตามรายได้ของผู้กระทำผิด ผลที่ออกมาเช่นนี้จะเห็นได้ชัดมากขึ้นถ้าระบบโทษปรับแบบวันปรับได้ถูกนำมาใช้กับผู้กระทำผิดที่มีรายได้ต่ำมาก ๆ อาจเป็นไปได้ว่าเป็นเพราะคนเยอรมันตะวันตกส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยที่ค่อนข้างสูงพอสมควร (Substantial Income) ในปี 1978 ผู้ชายเยอรมันตะวันตกแค่ร้อยละ 8.6 เท่านั้นที่มีรายได้สุทธิ (Net Income) ต่ำกว่า US4,800 ในขณะที่เดียวกันในปี 1978 นั้นเอง ผู้ชายอเมริกันกว่าร้อยละ 25.3 มีรายได้รวม (Gross Earnings) ต่ำกว่า US5,000 อาจกล่าวได้ว่ารายได้ของคนเยอรมันตะวันตกส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับคนมีกินมีใช้ในระดับกลางมากกว่าคนอเมริกัน นอกจากนี้ ในปี 1978 นั้น เกือบร้อยละ 60 ของผู้ชายเยอรมันตะวันตกมีรายได้สุทธิ (Net) ระหว่าง US7,200 ถึง US13,200 ในขณะที่ปีเดียวกันนั้นเองร้อยละ 30.4 ของผู้ชายอเมริกันมีรายได้รวม (Gross) ระหว่าง US7,000 ถึง US15,000

$$\text{เงินที่คาดว่าจะได้} = (0.6 \cdot \text{US}10,000) - (0.4 \cdot \text{US}18,000) = \text{US}6,000 - \text{US}7,200 = -\text{US}1,200$$

$$\text{เงินที่คาดว่าจะได้} = (0.6 \cdot \text{US}10,000) - (0.4 \cdot \text{US}13,000) = \text{US}6,000 - \text{US}5,200 = \text{US}800$$

ถ้าสหรัฐอเมริกา นำระบบโทษปรับแบบ Day-Fine มาใช้ ก็อาจจะมีการกำหนดจำนวน "ค่าปรับขั้นต่ำ" สำหรับความผิดแต่ละความผิดไว้ก็ได้ การกำหนดจำนวนขั้นต่ำดังกล่าวนี้จะทำให้ผู้กระทำความผิดที่มีรายได้ต่ำขาดซึ่งแรงจูงใจในแง่ทรัพย์สินที่จะกระทำความผิด และก็จะเป็นการป้องกัน และหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการกระทำความผิดอาญาได้ในท้ายที่สุด ถึงแม้ว่าสัดส่วนการกระจายรายได้ของผู้คนในสหรัฐอเมริกาซึ่งยังมีคนรายได้ต่ำอยู่มาก อาจจะเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง ในการที่สหรัฐอเมริกาจะนำระบบโทษปรับแบบ Day-Fine มาใช้บังคับเป็นโทษทางอาญาในสหรัฐอเมริกา แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าระบบนี้จะไม่สามารถนำมาใช้ให้ประสบความสำเร็จได้ในสหรัฐอเมริกาแต่อย่างใด ทั้งนี้หากสามารถกำหนดวิธีการลงโทษปรับในระบบวันปรับได้อย่างเหมาะสมย่อมจะสามารถแก้ปัญหาของการลงโทษปรับแบบตายตัวในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี⁴⁴

2.5 ปัญหาการบังคับใช้ระบบวันปรับ

มีหลายประเทศเห็นด้วยและสนับสนุนในการนำระบบวันปรับมาใช้และยอมรับว่าเป็นวิธีที่เหมาะสม ก่อให้เกิดความเป็นธรรม ตรงต่อปรัชญาการลงโทษมากที่สุด อย่างไรก็ตาม แม้วาระบบวันปรับจะมีข้อดี และประสิทธิภาพในการบังคับใช้แต่ระบบดังกล่าวนี้ก็มิใช่เป็นระบบที่สมบูรณ์โดยปราศจาก ปัญหา อุปสรรคในการบังคับใช้แต่อย่างใด

จากการศึกษาการใช้ระบบวันปรับในประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบวันปรับแบบเคร่งครัด แบบในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย หรือระบบวันปรับแบบค้ำึงถึงตัวบุคคลเฉพาะรายได้ที่ถูกพัฒนาระบบโดยประเทศเยอรมันนั้น พบว่าประสบปัญหาบางประการเช่นกัน โดยสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นของประเทศที่ได้้นำระบบวันปรับนี้ไปใช้ มีดังนี้

⁴⁴ W. Blum 2H. Kalven, The Uneasy Case for Progressive Taxation (1953), pp. 39-45

1. ปัญหาในการคำนวณรายได้

ดังที่ได้อธิบายข้างต้นใน ข้อ 2.3 ถึงวิธีในการคำนวณรายได้ของประเทศที่ใช้ระบบนี้ พบว่าบนพื้นฐานหลักการของการกำหนดอัตราค่าปรับต่อวันที่เหมือนกันนั้น แต่วิธีการและหลักเกณฑ์ของแต่ละประเทศที่ได้นำไปใช้อาจแตกต่างกันเนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจและสภาพทางสังคมเป็นประการสำคัญ ปัญหาในการคำนวณรายได้เป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งที่เกิดจากความยุ่งยากและการที่ไม่สามารถได้ข้อมูลทางการเงินที่แท้จริงของผู้กระทำคามคิดอาจทำให้ไม่สามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของโทษปรับในระบบนี้ได้ แต่ละประเทศจึงจำเป็นต้องหาหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมมาใช้ในการคำนวณรายได้ต่อวันของประชากร การคำนวณรายได้ในระบบของกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย นั้นจะไม่ยุ่งยากมากนักเพราะเป็นระบบสังคมเกษตรอุตสาหกรรมที่ประชาชนมีรายได้ค่อนข้างแน่นอน แต่ทั้งนี้วิธีการดังกล่าวอาจนำมาใช้ได้ยากในสังคมปัจจุบัน ในส่วนของวิธีคำนวณรายได้ของประเทศเยอรมันนั้นเป็นการคำนวณโดยวิธีการประเมินรายได้ของผู้กระทำคามคิดโดยคำนึงถึงฐานะเป็นรายบุคคลและเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านการประเมินได้ หากมีการประเมินผิดพลาดหรือไม่ตรงต่อความจริงโดยนำหลักฐานมาได้แม้ได้วิธีการนี้อาจจะเหมาะสมในการใช้ในปัจจุบัน แต่ข้อเสียของในระบบนี้ศาลหรืออัยการจะไม่มีอำนาจในการสามารถเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับภาษีเงินได้ของผู้กระทำคามคิดซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการตรวจสอบฐานะทางการเงินที่แท้จริงของผู้กระทำคามคิด

ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษในระบบวันปรับ ควรจะมีการให้อำนาจแก่ศาล อัยการ หรือเจ้าหน้าที่ใช้กฎหมายในการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของผู้กระทำคามคิดและภาระต่อครอบครัวตลอดจนคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อสภาพทางเศรษฐกิจของผู้ต้องหา เพื่อนำมาในการพิจารณาในการกำหนดโทษแก่ผู้กระทำคามคิดว่าต้องเสียค่าปรับวันละเท่าใด

2. การกำหนดปริมาณวันปรับ

จากหลักการของระบบวันปรับที่เพิ่งเล็งไปที่ปริมาณวันปรับเป็นสำคัญ ในการกำหนดปริมาณวันปรับจะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาลหรืออัยการหรือเจ้าหน้าที่ที่ใช้กฎหมายที่จะพิจารณาตามความหนักเบาของวามผิดที่ได้กระทำซึ่งผู้ใช้กฎหมายจำ

เป็นจะต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อใช้ดุลยพินิจได้อย่างถูกต้องและยุติธรรม ประเทศต่างๆที่ใช้ระบบนี้นั้น จะกำหนดขอบเขตปริมาณวันปรับขึ้นสูงขั้นต่ำไว้เพื่อให้ศาลสามารถกำหนดอัตราโทษได้เหมาะสมระหว่างความผิดที่ไม่รุนแรงและความผิดที่ร้ายแรง

3. เป็นการเพิ่มภาระให้แก่ศาลหรืออัยการหรือเจ้าหน้าที่ผู้ใช้กฎหมาย

เนื่องจากต้องเสียเวลาในการตรวจสอบข้อมูลฐานะของผู้กระทำความผิด หรือในกรณีที่ข้อมูลที่ได้รับจากพนักงานสอบสวนไม่เพียงพอหรือมีความคลาดเคลื่อนไม่ชัดเจน ศาลหรืออัยการสามารถสอบสวนข้อมูลเพิ่มเติมได้ หรืออาจให้มีหน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าวโดยเฉพาะ หรืออาจให้มีการตรวจสอบจากการประเมินภาษีเงินได้ของหน่วยงานสรรพากร

4. การเข้าถึงข้อมูลทางการเงินของผู้ต้องโทษปรับ

การกำหนดจำนวนค่าปรับให้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับฐานะทางการเงินของผู้กระทำความผิดจำเป็นต้องให้อำนาจในการตรวจสอบหลักฐานทางการเงิน การตรวจสอบการเสียภาษีแก่รัฐ ในบางประเทศที่ใช้ระบบวันปรับในขณะนี้ยังประสบปัญหาในการคำนวณรายได้ต่อวันของผู้ต้องโทษปรับ เช่น ประเทศเยอรมัน การที่ศาลไม่มีอำนาจในการตรวจสอบการเสียภาษีของผู้ต้องโทษปรับดังกล่าวทำให้ตัวเลขรายได้ที่นำมาคำนวณการจ่ายค่าปรับซึ่งไม่ใช่ข้อมูลที่แท้จริง การใช้ระบบวันปรับย่อมไม่สามารถบรรลุถึงความมุ่งหมายของการลงโทษในระบบนี้ได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย